

pen

VESTNIKOV
MESEČNIK

četrtek

27. 11. 2014

237. številka

... iden, ka
punčoke naličen

Fotografija Nataša Juhnov

Simon Škrlec,
bobnar

Zgodba z naslovnice, str. 10

Prihaja adventni čas. Čas, ko nas obiščejo dobri možje, pa čeprav sami še pred tem obiščejo, no ja, obiščemo, nakupovalne centre. Da, to je tisto obdobje v letu, ko se bomo ujeli pri »razbijanju ledu« z besedami. Češ kako hitro je minilo, in da se to ali ono zdi, kot da se je zgodilo včeraj. Je pa tudi čas, ko nekatere stvari dokončamo. Se umirimo, pomirimo in trezno razmislimo ter si nalijemo čistega vina. Ali naštetu drži, boste lahko preverili v predprazničnem četrtku, 24. decembra, ko se ponovno snidemo.

Ofsajдне čakre

Naše nogometni dopisnik je pred objektiv ujel 53-letnega Jožeta Sečkarja, ki je, kot pravi sam, pošteno zabredel v nogometne vode. Pred tridesetimi leti je sedel na trenersko klop mladinske ekipe takratnega prvoligaškega moštva Potrošnik iz Beltincev. Bil je pomočnik velikim in nekoliko manjšim (po slovesu) trenerskim imenom, kot so Ivan Dalma Marković, Pero Nadoveza, Vojislav Šimeunović ali Borut Jarc. Ko je bilo potrebno, je bil tudi dežurni gasilec. V nogometnem smislu, da ne bo pomote. Vmes se je spečal še z lendavsko Nafto. Da njegova bolezen napreduje, pa priča dejstvo, da si je do nadaljnjega rezerviral mesto na in ob klopi ambicioznega Nogometnega kluba Dobrovnik. A s tem šele pridejo težave, ki pa jih Sečkar odpravlja sam. Po njegovih zamisli so izdelali protistresni sedež, ki je posebej prilagojen za trenerje. PVC-podlaga naj bi vpijala bolečine v križu, črno-bela barva, ki simbolizira okroglo usnje, pa v resnici odlično deluje na čiščenje osme, večini neznane, oziroma tako imenovane ofsajдне čakre. Kot nam je uspelo izvedeti, resda neuradno, naj bi Sečkar že dobil ponudbo za odkup patenta.

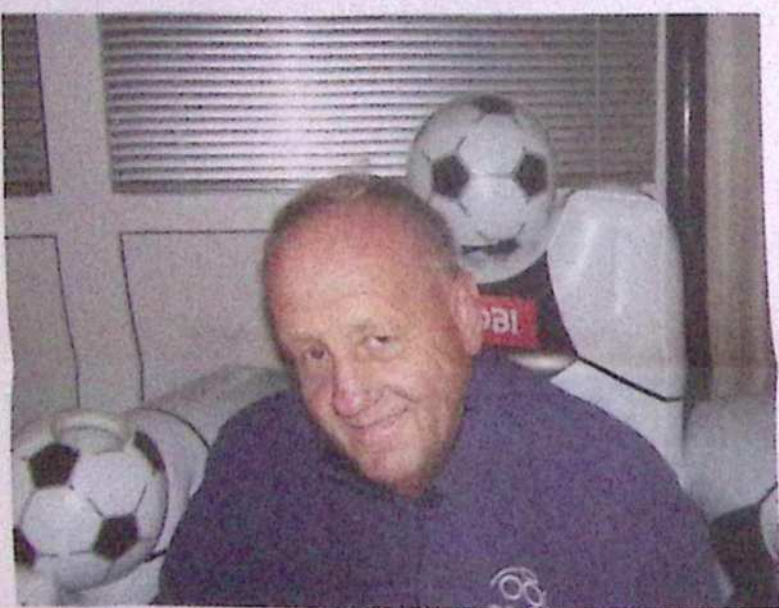
Nadžkof bo...

Bi znali povedati, koliko časa je mariborska škofija brez šefa, koliko časa Slovenija brez prvega moža Katoliške cerkve na domači grudi? Nič hudega, če ne veste. Težava bo kmalu rešena. Na Svetem sedežu so namreč resno zagrizli v predlog,

da bi na obe mesti hkrati ustoličili Sobočana Janija Žilavca. Izkušenj mu ne manjka. Mošt je večkrat prepričal, naj postane vino. Ni vrag, da ne bi prepričal še vina, naj postane protokolarna pijača za cerkvene obrede. Da mu talar pristoji, kot

da so si ga izmislili zaradi njega, pa so potrdile tudi njegove številne oboževalke. Tudi prekmurska vinska kraljica Tamara Casar, ki bo postala, če bo Žilavec potrjen, prva (do nadaljnjega) neprofesionalna »podškofinja«.

Najlepše z lepim nad lepe

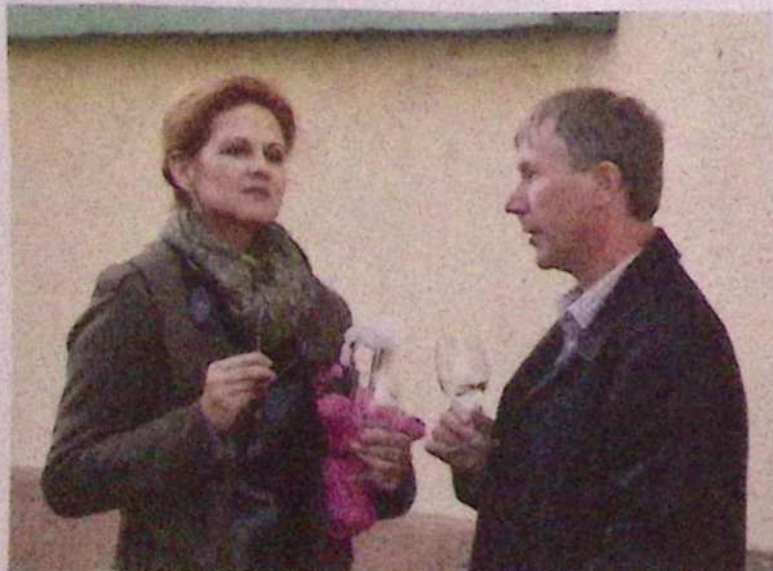
Noč dolgih nosov

Ceprav je nekaterim tik po razglasitvi volilnih izidov uspelo izvesti skrajšano različico slovite operete »Noč dolgih nosov«, kaže, da je šlo za (do nadaljnjega) njihovo zadnjo predstavo, saj se je novi župan Stanko Rojko odločil, da ne želi poprijeti za delo umetniškega vodje, češ da ga ni v opisu županovih del. Norma Bale, sicer kulturnica, občinska svetnica, režiserka, scenaristka, učiteljica, voditeljica, občasna graščakinja in organizatorka dogodkov, ni mogla ostati

ravnodušna. Še več. Menda naj bi ji zdaj že nekdanji župan Anton Kampuš obljubil, da bo postala še zborovodkinja, če prevzame nov mandat. Žal se to ni in se ne bo zgodilo. Nekateri pa med tem že namigujejo, da je za zasuk kriv boj za negovski grad, v katerega naj bi Rojko preselil županov urad in v njem tudi vodil seje. S tem pa naj bi se kulturni dogodki z dodano vrednostjo preselili v občinske prostore. Še dobro, da se nobena juha ne pije tako vroča, kot se skuha.

Pozabite na štiripetersko deteljico. Ne bo vam prinesla sreče, razen če boste slepo sledili vražam in drugim mitom. Triperesna deteljica, to sestavljajo (od leve proti desni) Nataša Maučec, sicer lastnica in vodja Salona za sprostitve in nego telesa Palade, Andreja Erdelji, prva dama in lastnica Frizerskega salona A, in Tamara Sabotin, sodelavka salona Palade, je z obema nogama trdno na tleh. Pravzaprav s kar tremi pari nog. Vedo, kaj počno, in to delajo dobro. Pravijo, da celo najboljše. V Mursko Soboto se jim pridejo zaupat stranke z vseh koncev domače pokrajine, pa tudi z drugih koncev Slovenije. Prav tako ne presecejo, da jih obiščejo tudi znane Slovenke in Slovenci. Nedavno se jim je prepustila razvajati Neisha. Njihova redna gostja je tudi nekdanja mis Slovenije Tadeja Ternar in še bi lahko naštevali. Ne verjamete? Vzemite v roke decembrsko številko Péna, ko vam bomo razkrili resnico. Do takrat pa se le odločite za obisk pri mičnih dekletih.

Včasih mi še zazveni v ušesih pesem *Vozi me vlak v daljave*: v mladosti sem se navozil z vlaki s trdimi sedeži doma in v tujini. Na poti v Varšavo sem štiri ure čakal na avstrijsko-češkoslovaški meji, kjer so mi odvzeli potni list, me pustili v mračnem kupeju, ga osvetljevali z reflektorji, potovanje spreminjali v grozljivko in na koncu spustili v vzhodni sektor, za železno zaveso.

Vozi me vlak v daljave

Potoval sem tudi z vlakom Krasnaja strela (Rdeča puščica) iz Moskve v takratni Leningrad, pogosto pa tudi v Zelenem vlaku iz Sobote v Ljubljano in obratno, v zahodni Evropi enkrat v udobnem, hitrem vlaku iz Amsterdama v Pariz. In nikoli z romantičnim Orient ekspresom, o katerem sem toliko bral in slišal. V devetnajstem stoletju je v majavem, umazanem vlaku na poti do New Yorka preprosto tesar George Pullman razmišljal, kako bi naredil potovanje udobnejše. Izmisli si je »pulmanove« vagona za prvi razred. Mlad Belgijec Georges Nagelmackers je leta 1883 izdelal lasten vlak, poln udobja in presenečenj, tako imenovani Mednarodni spalniki vlaku Compagnie Internationale des Wagons-Lits. Prvič se je vlak odpravil na pot s pariške železniške postaje Gare de l'Est jeseni 5. oktobra 1883. Potniki so lahko kupili vozovnico do romunskega kraja Giurgiu. Vlak je bil sestavljen iz elegantne lokomotive, dveh spalnih vagonov, jedilnega vagona in vagona za prtljago. Do avstrijske prestolnice je potreboval 28 ur. Pozneje je bilo teh vagonov več, vozovnica dražja, prostih sedežev ni bilo. V romunskem mestu so potniki prestopili na trajekt, prešli Donavo in nadaljevali pot do Varne in do zadnje postaje, do takratnega Istanbula (Carigrada). Belgijski inovator je izboljšal sedeže, jih prevlekel z žametom in satenom, v restavraciji je bilo na voljo pet vrst francoske hrane. Nekaj let kasneje so v Romuniji dogradili železniško progo, tako da je vlak nemoteno vozil iz Pariza do Carigrada. Potnikom so na posameznih postajah, kjer se je vlak ustavil, ponudili nacionalne jedi, folklorno glasbo. Orient ekspres je štirikrat na teden vozil prek Strasbourga, Münchna, Dunaja, Budimpešte, Bukarešte do Varne, do zadnje postaje Hajdarpaše v Carigradu. Takrat so francoski novinarji duhovito pisali, kako je postal Bospor rokav francoske reke Sene. Nato je vlak spremenil smer, iz Budimpešte je zavil v Beograd in dalje v Sofijo. Leta 1891 je vlak prišel v časopisno rubriko črna kronika. Zakrinkani razbojniki so vdrlji v vagone, mahali z noži, puškami in samokresi ter zajeli pet na smrt prestrašenih potnikov. Izpustili so jih, ko so za njihovo osvoboditev dobili kupnino 120.000 angleških funtov, ki je bila takrat fantastična vsota. Tudi naslednje leto je doživel Orient ekspres (v Turčiji »Sark Ekspres«) nesrečo: izbruhnila je kolera, zato so vlak za nekaj dni postavili na stranski tir, v karanteno. Družba Wagons-lits je zgradila zaradi velikega dobička v Carigradu za svoje goste vrsto luksuznih hotelov. Cene sob in apartmajev so bile zasoljene, prav tako kot vozovnic. Balkanske vojne so vplivale na spremembo voznega reda: vlak se je izognil Beogradu in Sofiji. Prva svetovna vojna je ustavila potovanja. Nemško cesarstvo je zaplenilo vagone, jih vključilo v svojo družbo Mitropa ter prevažalo potnike od Berlina in drugih prestolnic znotraj Centralne Evrope. Ko so Nemci izgubili vojno, so morali podpisati v kraju Compiègne popolno kapitulacijo. To se je zgodilo v vlaku številka 2419 Orient ekspres. Po končani vojni so vlak preimenovali v »train de luxe militaire«, v njem so se vozili samo politiki in visoki vojaški častniki. 15. aprila 1919 je Orient ekspres znova začel voziti, vendar tako, da se je izognil Nemčiji in si izbral novo smer čez Švico

do Milana, Trsta, Zagreba, Beograda in Sofije do Soluna. Leta 1929 so se pojavili v francoskih rumenih časopisih članki o tem, kako je imel vlak petdnevno zamudo, ker so potniki na Balkanu lovili divje svinje, da ne bi umrli od lakote. Med ostro zimo leta 1929 na Balkanu in Turčiji je vlak zametel sneg in pet dni niso mogli do njega. Vsi potniki so ostali živi in zdravi, osebe vlaka jim je streglo hrano in pijačo, o čemer so se časopisi na veliko razpisali. Prav ti napihnjeni članki so spodbudili znano angleško pisateljico detektivskih romanov Agatho Christie, da je napisala svoj slaven roman *Umor na Orient Expressu*. V tridesetih letih prejšnjega stoletja je večkrat potovala z vlakom od Pariza do Carigrada. Spremljala je svojega drugega soproga, arheologa Maxa Mailovana, ki je v Siriji izkopaval spomenike prastare civilizacije. Knjiga je izšla leta 1934, prevedena pa je bila v petdeset jezikov. Štirideset let kasneje je ameriški filmski režiser Sydney Lumet posnel film po njenem romanu, v katerem je opisala snežni vihar, ki je v bližini Vinkovcev zasipal Orient ekspres. Na njem je bil odkrit skrivnostni umor, ki ga je mojstrsko razvozal eleganten belgijski detektiv Hercule Poirot in potem prepustil domači žandarmeriji, da rutinsko konča posel. Ko se je začela druga svetovna vojna in so Nemci zasedli Francijo, je častihlepen Hitler zahteval, da francoska vlada podpiše kapitulacijo v njegovi navzočnosti prav v tistem vagonu, ki je 22 let stal na mrtvem tiru kot spomin na dobre stare čase. Leta 1946 so obnovili vožnjo Orient ekspresa, vendar brez romantike in pustolovskega sijaja iz prejšnjih medvojnih let. Od prvega aprila 1946 je vozil brzi vlak iz Pariza v Carigrad čez Stuttgart, München do Dunaja. Ko je nastala leta 1961 železna zavesa, je bilo potovanje z vlakom skrajšano. Namesto Orient ekspresa je začel voziti Venice Simplon-Orient-Express iz belgijskega pristanišča Ostende prek Nice do Carigrada. Nekaj časa je potem še vozil iz Pariza do Madrida in iz Pariza do Varšave. Za železno zaveso je začel voziti Balt-Orient-Express ter povezal Berlin s Prago, Budimpešto in Bukarešto. Kontrole na mejah so zadrževale vlak, ljudje se niso več čutili varne, potnikov je bilo čedalje manj, kajti po Evropi so začeli graditi avtomobilske ceste in promet se je preusmeril na avtobuse in osebna vozila. Pa tudi na letala. Leta 1977 je odšel Orient ekspres na svojo zadnjo vožnjo do Carigrada in nazaj, v Pariz. Leta 2002 so ga nadomestili v vlakom, imenovanim EuroNight. To je bil udoben nočni vlak s spalniki, povezoval je Pariz z Dunajem, toda 13. decembra 2009 se je vožnja z udobnim in pustolovskim Orient ekspresom dokončno končala. Tu in tam se še vedno pojavi kakšna kompozicija vlaka s tem imenom, vendar še zdaleč ni tako udoben in slaven kot tisti pravi Orient ekspres s konca devetnajstega stoletja. Sredi oktobra 2014 je znova zapeljal udoben vlak na paro z Dunaja do Carigrada. Potniki so bili v glavnem Angleži, cene vozovnic zasoljene. Za to vožnjo je bilo malo reklame, bila je poskusna, in če bo donosna, bo postala turistična atrakcija. Na japonskem pa so te dni preizkusili nov potniški vlak Maglev, ki je dosegel hitrost okrog 500 kilometrov na uro. Pomislite, s takšnim udobnim, hitrim vlakom bi prišli iz Sobote v Ljubljano v manj kot pol ure!

RAZMIŠLJAM

Mihaela Kalamar

Začelo se je odštevanje časa pred iztekom leta. Čez nekaj dni se bo začel vesel december, ki nas tako ali drugače ne pusti ravnodušne. Za predpraznično vzdušje s posebno pozornostjo, in zadnja leta vse bolj vneto, že od polovice novembra z najnovejšimi smernicami, ki so jih, mimogrede, vodilni svetovni oblikovalci, stilisti, aranžerji in drugi zapeljivi potrošniško usmerjene družbe začrtali že leto dni prej, skrbijo trgovci. Ti v času praznikov še toliko bolj intenzivno nagovarjajo naša čustva in nam sporočajo, da bodo prazniki posebni, če bomo za najdražje, prijatelje in sorodnike izbrali posebno darilo. V tem nagovarjanju, ko postajamo vse bolj negotovi in obupani, s čim razveseliti moža, partnerico, prijatelja, da bo darilo res sporočalo, kako zares čudovita in enkratna oseba je, ali ko se sprašujemo, kakšno darilo izbrati za otroka, ki že ima vse mogoče igrače, nam izrazito praznično obarvana reklamna sporočila, polna čustvenega naboja, ponujajo številne rešitve in ideje za darila. Preden se boste v letošnjem predprazničnem času predali tej logiki potrošniške družbe in boste s svojim težko zasluženim, bog ne daj prigrananim denarjem ali prihranki uresničili idejo modernega človeka, ki je priročen za sistem, v katerem živimo, ovrednotite svoj smisel obdarovanja. Vprašajte se, kaj v življenju vam je vzelo dih, vas osupnilo in vam

Obdarujmo s srcem

ostalo v spominu. Ljudje smo zapisani temu, da želimo pripadati. Skupnosti, družini, partnerju. Prepričana sem, da vsa najgloblja občutenja, čustva in spomini pripadajo temu, da ustvarjamo vezi, jih negujemo in v teh odnosih dajemo ter prejmemo. Zato imajo doživlja, ki niso nujno povezana z materialnimi stvarmi, toliko večjo vrednost. Kajti osmisli jih kot dragoceno, edinstveno in si jih kot taka tudi zapomnimo. Če vprašate mamico, ki je dolga leta hrepnela po materinstvu in ga naposled le doživela, katero darilo jo je najbolj osrečilo, to zanjo zagotovo niso nakit, dišave ali počitnice, ki jih je dobila v dar, temveč bitje, ki mu je dala življenje. Veliko podobnih primerov se najde. Ti nas opominjajo, da ni potrebno, da je praznično obdarovanje nujno materialne narave. Za večino od nas so veliko pomembnejša in dragocenejša darila, v katerih podarimo delček sebe, svojih misli ali svojega časa. Za nekoga, ki mu čez leto niste namenili toliko časa, kot bi si želel, bo veliko lepše darilo, če namesto darila z njim preživite nekaj časa. Če vam bo v teh prazničnih dneh ali veselem decembru, ki trka na vrata, uspelo prepoznati in uresničiti vsaj nekaj nematerialnih želj vaših najbližjih, prijateljev ali sodelavcev, boste podarili najbolj izvirna in edinstvena darila. Obdarujete s srcem. Tako bo veseli december postal zares vesel.

Na Razkrižju plešejo kar štiri folklorne skupine: vrtčevska, osnovnošolska, ustanovna in aktivna folklorna skupina. Vse so se postavile na odru, da je nastala tale fotografija.

Na Razkrižju je folklorna skupina Kulturno-umetniškega društva Razkrižje proslavila 35-letnico delovanja. Ker Razkrižje leži med Prekmurjem, Prlekijo in Mežimurjem, so tudi tamkajšnji plesi mešanica treh kultur in so posebej značilni za njihov kraj. Na začetku delovanja so kar nekaj let plesali samo prekmurske pleske, to pa zato, ker sta bila iz Prekmurja njihov prvi mentor Janez Horvat in muzikant Štefan Nerač. Učiteljica Nevenka Budna pa je v tistem obdobju na razkriški osemletki ustanovila šolsko folklorno skupino. Potem so začeli plesati mežimurske pleske. Po šestih letih delovanja sta začeli Nevenka Budna in Danica Frančič zbirati in raziskovati razkriške pleske in njihove posebnosti. Pri tem sta jima bila v veliko pomoč domača muzikanta Branko Horvat in Slavko Trstenjak, pozneje pa še Branko Stojko in Oton Makovec. Tako so se začeli uveljavljati z razkriškimi plesi. Največje uspehe so

dosegli leta 1989, ko so predstavljali takratno Jugoslavijo na mednarodnem festivalu podonavskih dežel v Kalochi na Madžarskem. Leta 1993 so posneli skupaj z RTV Slovenija oddajo o plesih z Razkrižja pod naslovom Ljudski plesi in običaji na Slovenskem. Do zdaj so se udeležili vseh območnih folklorne revij, večkrat pa so tudi nastopili na regijskih in državnih revijah.

Poleg razkriških folklorne skupin so na jubilejni prireditvi nastopili še Tamburaška skupina Tamburice od Murice, Dekliški pevski zbor Pole Poje in njihovi prijatelji iz Velikih Lašč, s katerimi so pobrateni. Plesalce sta spremljala harmonikar Dominik Košar in klarinetist Štefan Nerač. Zbrane je pozdravil razkriški župan Stanko Ivanušič.

Bojan Zdravec

Bojan Zdravec in Zlatko Gnezda

Na Razkrižju proslavili 35 let folklore

Dogodek je povezovala in na oder vabila Adrijana Bogdan iz Šprinca.

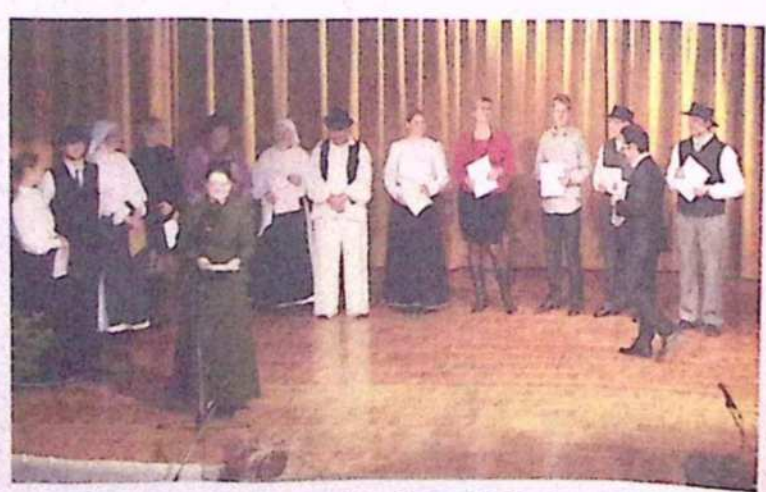
Ustanovna folklorna skupina na Razkrižju se zbere vsakih pet let ob obletnici in takrat zapleše nekaj plesov. Ko odplešejo, se člani radi spominjajo začetkov, kako so se zaradi plesa in pesmi pred 35 leti začeli družiti.

Najprej se je predstavila Folklorna skupina vrtca Razkrižje, v kateri pleše deset otrok, vodi pa jo Olga Novak. V Folklorni skupini Osnovne šole Razkrižje pa vodja skupine Zinka Bogdan uči plesati kar 25 otrok.

V sedanji najbolj aktivni razkriški folklorne skupini pleše osem parov, njen vodja pa je Marko Žizek. Letno imajo tudi po 12 nastopov po vsej Sloveniji. Vsi nastopajo v čudovitih oblačilih, ki jih je sešila Terezija Lisec ob pomoči starih fotografij. S harmoniko jih spremlja Dominik Košar.

Na obletnici so zaslužni, ki plešejo že več let, prejeli Maroltove značke, ki sta jih podelili predstavnici JSKD Mira Rebernik Žizek in Cilka Jakelj.

Bronasto Maroltovo značko za pet ali več let delovanja v folklorne skupini so dobili: Damjan Fratar, Marijan Črešnjovnjak, Zinka Bogdan, Monika Holc, Katja Žibrat, Anja Ferlin, Simona Črešnjovnjak in Sara Ferlin.

Srebrno Maroltovo značko za deset ali več let je prejel Ivan Petovari. Zlato Maroltovo značko za 15 ali več let so prejeli Marko Žizek, Vlado Stojko, Adrijana Bogdan in Marija Kašič.

Za 35 let plesanja pa so častno Maroltovo značko izročili Danici Frančič. Andrej Anderlič, predsednik KUD Razkrižje, pa je vsem zaslužnim, sponzorjem in donatorjem, ki so kakor koli prispevali k temu, da so lahko proslavili ta jubilej, podelil zahvale za njihovo pomoč in podporo folklorne skupini.

Za konec so se vse razkriške folklorne skupine, od najmlajše do najstarejše, na odru skupaj zavrtele.

Turistično-narodopisno društvo Razkrižje je ponujalo pred občinsko dvorano za vse nastopajoče in obiskovalce tradicionalne razkriške mlince. Za folklorne jubilej so pekle Irena Makovec, Irma Puklavac, Milka Kosalec, Anka Rozmarič in Nevenka Žibek. Irena Makovec s Šafarskega ima za vsak mlinec določen čas, kako dolgo ostane na vroči plošči. Na prireditvi je prišel tudi razkriški župnik msgr. Franc Režonja.

Mojmir Šiftar:

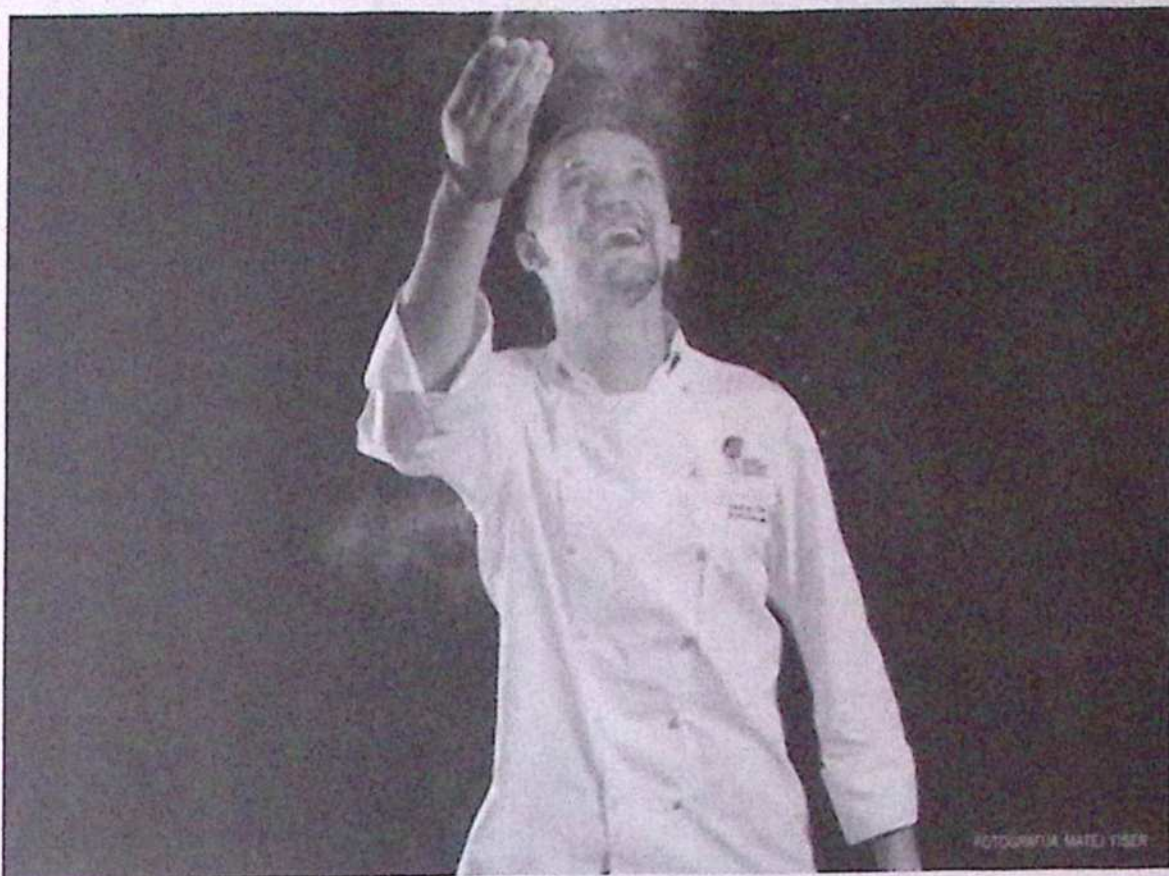
Mlad obetaven
kuharski mojster»Kuhar, ki ne je vrhunsko, tudi
kuhati ne more vrhunsko«

Kuham, razmišljam, kuham, razmišljam, kuham, kuham... Tako opiše svoj vsakdan 22-letni Mojmir Šiftar, eden izmed kuharjev izbrane restavracije Donatela hotela Aleksander s petimi zvezdicami v Rogaški Slatini. Da mu kuhanje pomeni več kot samo delo in poklic, dokazujejo številna priznanja in nagrade tako nacionalnega kot mednarodnega pomena. Mojmir je namreč del slovenske ekipe, ki se je lani dokazala na svetovnem prvenstvu mladinskih kuharskih ekip v Južni Koreji z dvema srebrnima medaljama in odličnim petim mestom, te dni pa se muči na svetovnem kuharskem prvenstvu v Luksemburgu. Tako kot v vsakdanjem življenju je tudi pri kuhanju rad inovativen in izviren. Največji izziv mu je dilema, kako spremeniti pozabljena in podcenjena živila v izjemne jedi, ki jih ni še nihče pokusil. Pri tem se med uporabljenimi živilni nemalokrat ali pa skoraj obvezno znajdejo tradicionalna prekmurska. Ker je Prekmurje njegova domovina.

Rodil se je v Ljubljani, kamor sta se pred desetletji preselila starša, in čeprav nikoli ni živel v Prekmurju, ga na to pokrajino veže mnogo lepih spominov. Med njimi je najbolj živ spomin na številne prijatelje in prastarše, ki jih je imel še posebej rad. Ko se spominja otroštva, pravi, da je bil že takrat nagnjen k preizkušanju novih stvari in brezmejnemu raziskovanju. Ko se je nemirnemu ustvarjalnemu duhu pridružil še zanimanje za kuhanje, se je pri njem razvila ljubezen do kuhanja. To se je zgodilo v domači kuhinji, kjer je pogosto opazoval mamo pri kuhi: »S svojim vsakodnevnim pripravljanjem kosila ali večerje je privabljal nasmeh na obraze celotne družine. Ščasoma mi je mama za kratek čas tudi prepustila kuhinjo in takrat se je pojavila prava ljubezen do kuhanja. Vse skupaj se je le potrdilo in okrepilo ob vpisu na Srednjo šolo za gostinstvo in turizem v Ljubljani.« Mojmir je danes zaposlen v hotelski restavraciji v Rogaški Slatini, kjer tudi živi. Da mu poklic, ki ga opravlja, ne pomeni samo dela, temveč izziv, dokazujejo številna kuharska tekmovanja in drugi kuharski projekti. Med večje dosežke šteje že omenjeno svetovno prvenstvo v Južni Koreji, ki mu je ostalo v posebnem spominu, polnem doživetij: »Ko smo po več kot 30 neprespanih urah aktivnega dela končali kulinarčno razstavo, smo se odločili, da pojdemo nekaj pojest. Seveda nam do kuhanja ni bilo, zato smo se odpravili v najbližjo poslovalnico enega izmed največjih ponudnikov hitre prehrane na svetu v središču Seula. Ko smo z ekipo prispeli in začeli uživati v obroku, smo omagali in zadremali s hamburgerji v rokah, kar sta nam potrdila mentorja, ki sta prišla za nami.«

Želi biti najboljši

Poleg sodelovanja na raznih kuharskih tekmovanjih, kot so svetovna in mednarodna prvenstva, je Mojmir dosegel številna vidnejša priznanja in nagrade tudi doma, na primer na Gostinsko-turističnem zboru in Slanikovi pojedini. Na tej je letos dobil zlato medaljo in zasedel prvo mesto na kulinarčni razstavi A. Z veseljem se udeležuje tudi drugih kulinarčnih dogodkov. Posebno doživetje mu predstavlja kuhanje pred kamero. Bil je namreč med glavnimi akterji televizijske oddaje Kuhinja za najboljše, v okviru katere so z domačimi in mednarodnimi gosti posneli petnajst kratkih oddaj, v katerih so kuhali preproste, a okusne

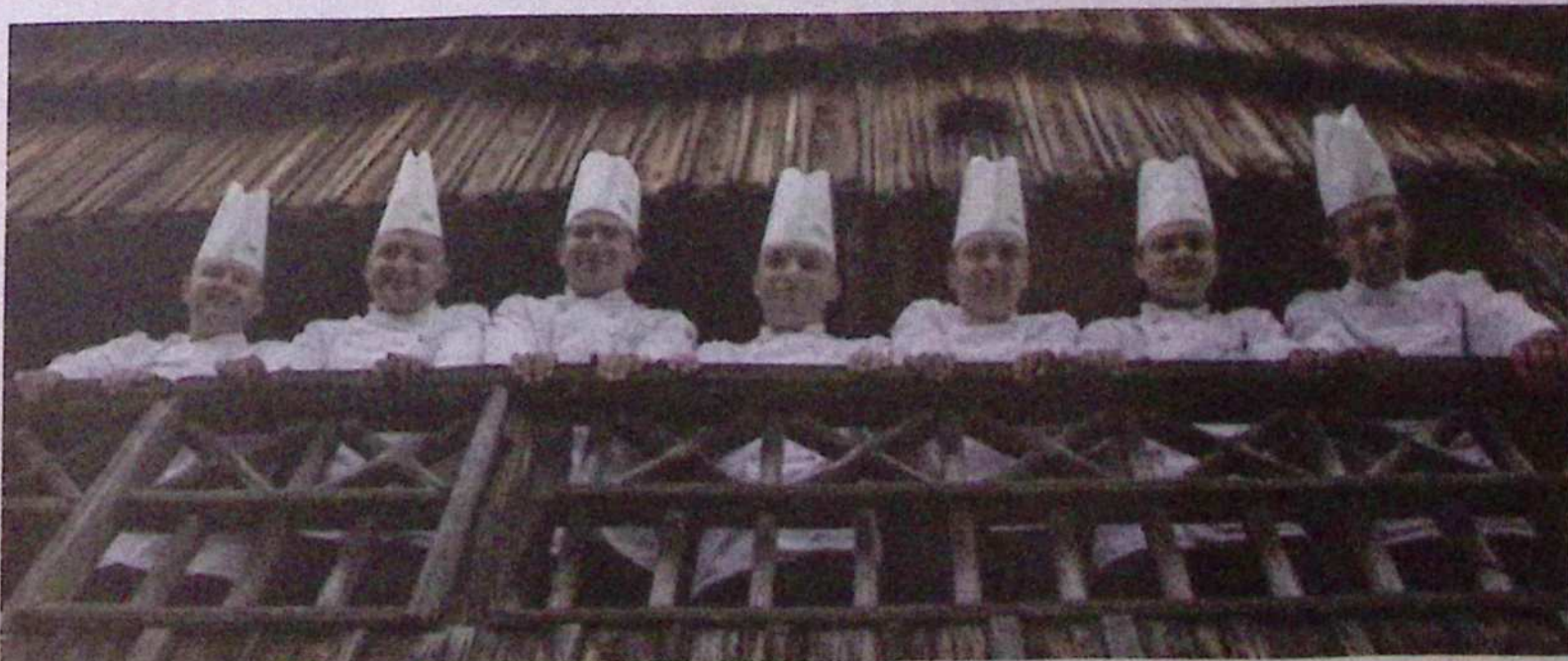
FOTOGRAFIJA MATEJ TISER

Kuhanje menija na JZG Brdo FOTOGRAFIJA MIRKO KUNŠIČ

Kuhanje večerje v Medani pri Domačija belica FOTOGRAFIJA ANDREJ COLJA

Slovenska mladinska kuharska reprezentanca FOTOGRAFIJA JANEZ FUKSČIČ

gibanji ljudje dobivajo vedno bolj jasno predstavo o našem poklicu in ga zato tudi vedno bolj cenijo. Gostje so vedno bolj razgledani in se zavedajo, koliko dela in kreacije zahteva neka jed. Kljub t. i. ekonomski krizi mislim, da so ljudje pripravljeni vedno več odšteti za vrhunski obrok, čeprav ne tako pogosto, kot bi si želeli. Na žalost pa je pri večini še vedno zakoreninjeno prepričanje, da mora gost v restavraciji ali gostilni dobiti na krožnik količinsko toliko jedi, kot bo plačal. Gurmanskim užitek se predaja tudi sam, najraje takrat, ko ima prost dan, ki ga lahko izkoristi za izlet. Takrat poskuša različne jedi in se pusti razvajati, da kdo drug kaj skuha zanj. Meni namreč, da »ima vsaka roka svojo mero ščepca soli«, zato je prepričan, da ne bo ista jed nikoli enaka izpod rok dveh ljudi. Drži pa se še enega nenapisanega pravila v svetu kuharstva: »Kuhar, ki ne je vrhunsko, tudi kuhati ne more vrhunsko.«

Ko ne kuha,
misli na kuhanje

Mojmirjev delovni dan se običajno konča pozno zvečer, ko kljub dolgemu dnevu vedno rad konča dan s sodelavci na hladnem pivu, kjer se pogovorijo o opravljenem delu in pregledajo, kaj so naredili dobro in kaj bi lahko izboljšali. Tudi sicer, ko ni v službi in ne kuha, razmišlja o kuhanju: »Berem kuharske knjige in si ogledujem spletne strani, povezane s kulinariko,« dodaja. Čas, ko si polni baterije, najraje posveti partiji šaha v dobri družbi ali potovanju. Med ljubšimi kraji, kamor se vedno znova vrača, je Prekmurje: »Tam se rad družim z družino in udeležujem raznih dogodkov z lovsko družino, v kateri je moj oče. Prav tako se rad družim s prekmurskimi kuharji in gostinci, kot so Rajhovi, Boštjan Lačen in še mnogi drugi. Zdi se mi, da podobno razmišljamo in gledamo na prekmursko kulinariko in se razumemo.« V prekmurski kulinariki vidi velik potencial: »Kulinarika se v Prekmurju vedno bolj razvija, vedno več je tudi vrhunskih kuharjev in gostincev, ki postavljajo regijo na kulinarčni zemljevid tudi v tujini.« Med njimi omeni še Janka Kodilo in njegovo promocijsko gibanje Diši po Prekmurju, ki je zanj ena boljših predstavitev katere koli kulinarike v Sloveniji. In čeprav tu, v Prekmurju, nikoli ni živel, pravi, da mu ta kraj pomeni domovino, saj mu daje toplino, ki je ne dobi nikjer drugje.

Mihaela Kalamar

LEGENDE

Gregor
Koritnik

Otožno vase umaknjen pesnik in prevajalec

Ta veliki jezikovni poznavalec in nemirni svetovljanski duh si je izbral soboško pokopališče za svoj poslednji dom, bil je eden redkih razumnikov, ki se je preselil iz središča na slovensko obrobje in tukaj ostal za vedno.

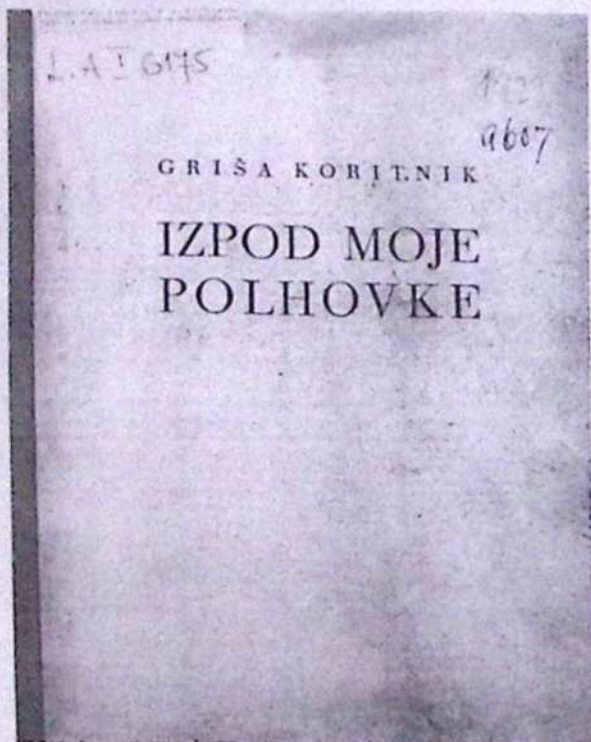
Mirko Munda

Ko sva pred štirinajstimi dnevi z mag. Francem Kuzmičem na soboškem pokopališču prišla do groba pesnika in prevajalca Gregorja Koritnika (in njegove žene Darinke), sva bila prijetno presenečena: na grobu sveže cvetje in dogorela sveča. Očitno njun grob ne sameva, živ je še spomin na moža, ki si je pokopališče v Murski Soboti (tu je živel zadnjih 22 let svojega življenja), čeprav v Pomurju nima nikogar od svojih, vseeno izbral za svoj poslednji dom. Morda so svojemu profesorju prinesli cvetje in mu prižgali svečo ob dnevu mrtvih nekdanji dijaki soboške gimnazije ali ekonomske srednje šole, morda kdo drug iz Pomurja, morda sorodniki, ki živijo na drugih koncih Slovenije in v tujini.

Grob Gregorja Koritnika je preprosto in skromen. Na levi strani črne nagrobne plošče so vklesani križ, portreta umetnika (ta je že zbledel) in njegove žene ter napis:

Naslovnica
knjige črtic in
pravljic Izpod
moje polhovke
iz leta 1940

FOTOGRAFIJA
LJUDMILA BOKAL

Številne objave

Gregor Koritnik je po bibliografiji mag. Franca Kuzmiča objavil (s psevdonimom Budislav) svojo prvo pesem z naslovom Pod kostanjem leta 1903 v reviji Ljubljanski zvon. Naslednje leto so mu uredniki objavili šest pesmi, v obdobju od 1905 do 1909 vsako leto od 16 do 29 pesmi. Največ je objavil o revijah Ljubljanski zvon ter Dom in svet. Leta 1911 je »umolknil« za dvanajst let, po tem premoru pa je poleg pesmi objavil tudi eseje, novele, pravljice in prevode tuje literature, največ iz angleščine. Prevajal je tudi Prešerna v angleščino.

Po drugi svetovni vojni je bil manj plodovit izvirni avtor in prevajalec; njegovo zadnje objavljeno delo je bil prevod romana o Divjem zahodu Jezdeci škrlatne kadulje leta 1962.

Griša Koritnik, prof. tujih jezikov, roj. v Polhovem Gradcu * 1886 † 1967, žena Darinka * 1909 † 1996. Desna stran plošče je napolnjena z ganljivim Koritnikovim samogovorom (menda je najdaljši nagrobni napis v Sloveniji), z verzi, ki jih je zložil kot svoj življenjski kredo:

Premisli te vrste, ki mimo hitiš,
grob s cvetjem posipaš,
prižigaš svetilo,
na temle se grobu blesti besedilo:
ljub dar so mi rože in sveče in križ,
ki z njimi grob roke ljubeče krasé,
globoko me ganejo tvoje solzé,
a ljubše mi je, kar za žive storiš.
Če nudiš mu roko, kjer koli živiš,
ki smrt mu preti in ga tare gorje,
če svoje nadloge možata trpiš,
popravljajš krivico in spore in silo,
boš živim daritev in mrtvim kadilo.

Griša Koritnik

Pestila ga je revščina

Gregor Koritnik, zaradi simpatije do slovanskega sveta si je nadel ime Griša, se je rodil leta 1886 v Brišah pri Polhovem Gradcu, v Polhograjskem hribovju zahodno od Ljubljane. V družini »Pri Leben« – to hišno ime se uporablja še danes – se je rodilo trinajst otrok, sedem fantov in šest deklet. Gregor je bil najmlajši. Po osnovni šoli v sosednjem Polhovem Gradcu je naredil prvih pet razredov gimnazije v Ljubljani, leta 1903 pa je odšel v šesti razred gimnazije na Sušak pri Reki. Tam je začel pesnikovati in v slovenskih revijah objavljati svoje pesmi.

Jeseni 1908 se je preselil v Zagreb in se tam vpisal na pravno fakulteto, ker bi rad postal sodnik. Njegov nečak »Lebnov Frence« je pred leti med obujanjem spominov na strica

Gregorja spomnil, da je moral v tistih časih pravnik, če je hotel postati sodnik, plačati visoko varščino, ki jo je izgubil, če ga je kaj polomil. Ker mladi pravnik Gregor Koritnik ni imel denarja, varščine ni mogel položiti in zato se je – čeprav je študij končal in položil vse tri potrebne državne izpite (drugega in tretjega v Gradcu) – pravo povsem odrekel.

Kot je zapisal v svojih poznih letih, ga je na sušaški hrvaški gimnaziji, ki »je bila tedaj gostoljuben azil številnim slovenskim dijakom, ki so se bodisi iz političnih ali drugih vzrokov priselili nanjo iz Slovenije in od drugod«, pa tudi v Zagrebu pestila revščina. Leta 1908 je iz Zagreba pisal Zofki Kveder, ki je tedaj v Pragi urejala slovensko revijo Domači prijatelj: ».../ Danes se je oglasila v Zagrebu precejšnja zima, ki me spominja neljubih časov, ko bo treba gorke peči in tople obleke. /.../ Treba je obleke, dobra gospa, in jaz nimam od nikoder s takim zaupanjem kakor od Vas, ki poznate življenje in kranjske literate, pričakovati pomoč. /.../ Pustil Vas bom pri miru z literarnim moledovanjem zopet precej časa, ako mi morete na kak način poslati za priložene pesmi 20 kron – morda je kaj mojih verzov še pri Vas –, tako da bom jaz potem imel nekaj obleke. /.../ Prosim Vas, bodite mi dobra gospa! /.../ Upam, da bo to pisemce govorilo na žensko srce in mi ne bo treba dolgo pričakovati, ker potrebujem denarja silno, silno /.../«

Do leta 1911 je v slovenskih in hrvaških revijah (največ v Domu in svetu in Ljubljanskem zvonu) objavil približno

165 pesmi, za časnik Slovenski narod je pisal tudi podlistke. Najbrž je toliko dopisoval v revije tudi zato, da ni tolkel prehude revščine.

Jurist, filozof, jezikoslovec, pesnik in branjevec

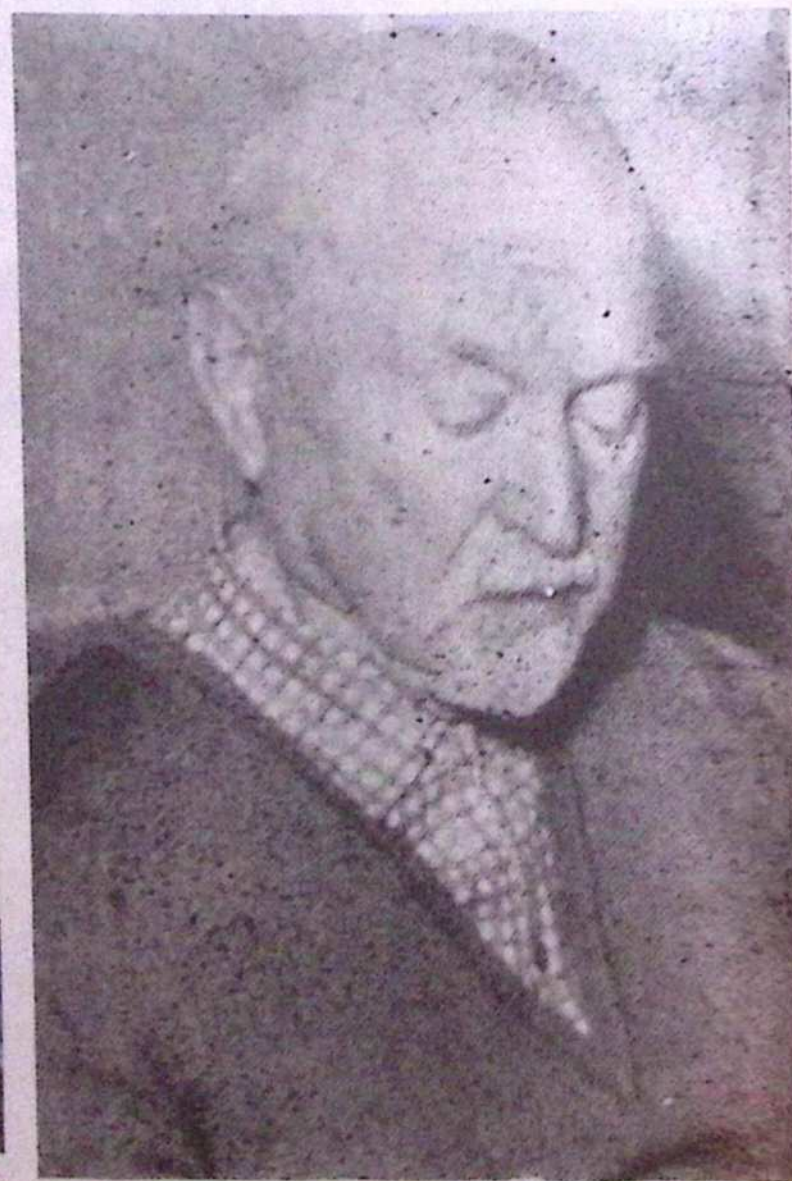
»Zmeda časa in različne osebne težave« pa so ga prisilile, kot je sam rekel, »na dvanajstleten odmor«. Med letoma 1911, ko se je preselil v Gradec, kjer je dokončal študij prava, in 1923 ni objavil ničesar.

Če se je že pred dvanajstletnim molkom pesniško odzival na aktualne dogodke, se je po njem tu in tam spreminjal v prigrizničarja političnih dnevnikov. V reviji Domači prijatelj se je septembra 1909 v pesmi Dvajseti september odzval na proticesarske politične demonstracije v Ljubljani, ko sta leto prej pod streli avstrijske vojske (ustreljena sta bila v hrbet!) padla 15-letni dijak Rudolf Lunder in 22-letni tiskar Ivan Adamič, ranjenih pa je bilo več kot deset ljudi (»O bratje, nikdar pozabiti to, / kdo naše je rezal meso.«). Prvega decembra 1923 pa je v prilogi dnevnika Jutranje novosti izšla njegova pesem Prvi december, posvečena kralju Aleksandru I. Karadordeviću, »zeditelju« južnih Slovanov. Koritnik je pozneje napisal več pesmi, posvečenih temu dnevu »ujedinjenja« Srbov, Hrvatov in Slovencev, Aleksandru I. Karadordeviću, Petru II. Karadordeviću, domovini, božiču, dnevu spomina na mrtve, stoletnici rojstva Simona Jenka,

V tej hiši (za srednjim podstrešnim oknom) na začetku Ulice arhitekta Novaka v Murski Soboti je stanoval Gregor Koritnik.

FOTOGRAFIJA MIRKO MUNDA

Gregor Koritnik v zrelih letih FOTOGRAFIJA TD BUKA

Iz galerije originalnih Ljubljancev

- Koliko stanejo naramnice?
- Saj sem vam že povedal!
- Za 5 Din boste popustili, mar ne?
- Mamca, je čisto nemogoče!
- Zakaj bi bilo nemogoče? Popustite, pa jih vzamem!
- To ni kar tako! Vsaj toliko mi morate plačati, kolikor mene stanejo.
- Ali ste trdi! Koliko pa stanejo tele nogavice?
- Petnajst dinarjev!
- Naj bo! Kar zavijte mi jih skupaj z naramnicami!

Med takimi in sličnimi kupčijskimi pogovori poteka življenje Griši Koritniku dan za dnem. Pri Zmajskem mostu /.../ ima svojo malo branjarijo, ki je znana kot ena najbolj solidnih. Vsak dan ob 8. zjutraj prikoraka s Šentpeterske ceste, kjer stanuje, razloži svoje blago po stojnici in čaka na kupce. Naj bo lepo ali slabo vreme, dež ali sneg - Griše ne manjka. Ko smo imeli pozimi najhujši mraz, si ga lahko videli za stojnico stopicati v snegu.

Odjemalke in odjemalci Grišo prav dobro poznajo. Ne samo kot poštenega branjevca, pri katerem dobiš za mali denar dobro blago, temveč tudi kot - pesnika. Nedavno je izdal Griša dve pesniški zbirki: »Prebujenje« in »Mozaik«. Obe je sam založil in ju izdal v nakladi po 1000 izvodov. Kar se tiče pesniških zbirk, se naši založniki pritožujejo, da prodajo od vsake zbirke v najboljšem slučaju komaj kakih 300 izvodov. Griša je prvo svojo zbirko razprodal v najkrajšem času do zadnjega izvida in takisto tudi drugo! Deležem je bil torej takega uspeha, kakršnega še ni dosegel slovenski literat.

/.../

Svetovno vojno je preživel Griša kot uradnik banke. Življenje v njej pa mu ni prišlo in mu je dal slovo. Premišljujoč, kateremu poklicu se naj posveti, je radi bolezn, ki ga je vedno mučila, sklenil posvetiti se branjariji. Od te svoje namere se ni dal odvrti. Prepričan je bil, da bo tako najboljše zanj.

- Kar pomnim, vedno sem bil bolan. Ko sem bil eno leto star, se mi je že naredila bula pod vratom. Popolnoma zdrav nisem bil menda nikdar. Sredi študiranja se mi je nehote vsiljevala misel, da je moj študij pravzaprav odveč, ker itak ne bom dolgo živel. Pa je usoda hotela drugače!

- Kako živiš? Zahajaj kaj v javne lokale?

- Ko neham prodajati, odidem naravnost domov. Moje največje veselje je, da se predam svojim mislim. Brez dela nisem nikoli. V javne lokale ne zahajam. Prav nič mi ni do njih. Najrajši sem sam.

/.../

(Slovenski narod, 28. junija 1929, str. 4)

120-letnici Ilirije oživilne itn. Od leta 1925 do 1929 je na ljubljanski univerzi študiral filozofijo, slavistiko in anglistiko. Tekoče je govoril menda sedem jezikov.

Leta 1927 je prosvetno ministrstvo v Beogradu razpisalo natečaj za najboljšo dramo, pesem in skladbo in Koritnik je kot edini slovenski literat dobil nagrado za pesem Domovina. Takrat je že slovel kot »originalen ljubljanski tip, ki živi v dobrem sosedstvu z ljubljanskimi branjevci«.

»Zaradi bolezn, ki ga je vedno mučila, se je namreč sklenil posvetiti se branjariji,« so zapisali v dnevniku Slovenski narod 28. junija 1929 in razkrili Koritnikov nenehen občutek bolehnosti, ki je bil morda posledica tuberkuloze vratnih bezgavk v otroštvu. Da se ne bi videla brazgotina od tiste »bule pod vratom«, je nosil vse življenje brado. Kljub omenjeni pesmistični izjavi Slovenskemu narodu pri svojih 43 letih je Gregor Koritnik živel še 38 let. Res ves čas asketsko in rezervirano, a tak življenjski slog je ustrezal njegovi duševnosti. O Koritnikovi dobrodušnosti (ki je na-

sproti dijakom v razredu že prihajala navzkriž s profesorsko avtoriteto) in otožni umaknjenosti vase govorijo tudi Sobočani, ki se ga spominjajo iz obdobja po drugi svetovni vojni, ko se je preselil v Mursko Soboto.

Poklican za prevajalca

Leta 1929 (po drugih virih 1930) je Gregor Koritnik branjarijo opustil in se posvetil izključno literaturi. A kritiki njegovemu pesnikovanju niso bili naklonjeni. Najbolj ostri so mu očitali »značilno pesniško epigonstvo iz prvega desetletja tega stoletja«, in da so njegove pesmi »brezosebne in brezoblične«. Le v dnevnikih Jutro in Slovenec so mu bili naklonjeni. V prvem so zapisali, da »bo vsakogar, ki išče mirne lepote in vedrine, zajete v gladko tekoče, neprisliljene verze, razveselila ta tiha, skromna, ne globoka, a pristna pesniška natura«, v drugem so ga označili za »skromnega, boječe nežnega pevca zvonkih rim in melodičnih ritmov, umerjene in neobtežene vsebine, tihe filozofije, prikrita trpkosti in melanholije«. Literarni zgodovinarji pa so tudi po več desetletjih ostali pri oceni, da ni ustvaril pomembnejšega pesniškega opusa.

Se je pa Gregor Koritnik, kot je zapisal jezikoslovec mag. Velemir Gjurić, »s svojo kratko izvirno ustvarjalnostjo ter z nedvoumno nadarjenostjo za izrazno spretnost in globoko predanostjo umetnostni besedi zdel poklican za prevajalca, delavca, ki naj idealno združuje ustvarjalno s poustvarjalnim. Prevajalsko delovanje, s katerim se je neprimerno globlje kot z izvirnim pisanjem zapisal v slovensko literaturo, je napovedal leta 1909 s prevodom soneta italijanskega pesnika Olinda Guerrinija, nadaljeval pa z zahtevnim francoskim umetnikom Paulom Verlainom. Prevajal je tudi iz slovanskih jezikov, njegovo veliko področje pa je postala književnost v angleščini. V samo dveh letih (1929-1931) je iz angleščine prevedel dve zajetni knjigi poezije, dve zbirki pravljic, dva romana in eno dramo. Prva knjiga poezije iz angleščine je bila razprodana v dveh letih. Leta 1931 je prevedel roman ameriško-kanadske pisateljice Marthe Ostendo Klic divjih gosi, ki je postal knjižna uspešnica; književne kritike so prevod ocenile v presežnikih. Velik knjižniški uspeh je bil tudi drugi prevedeni roman, 'povest o Kristusu' Ben-Hur. Film, posnet leta 1959 (s

Charltonom Hestonom v glavni vlogi, op. M. Munda), je dobil enajst oskarjev, dva več kot V vrtincu. In je eden od najbolj popularnih filmov v zgodovini filma.«

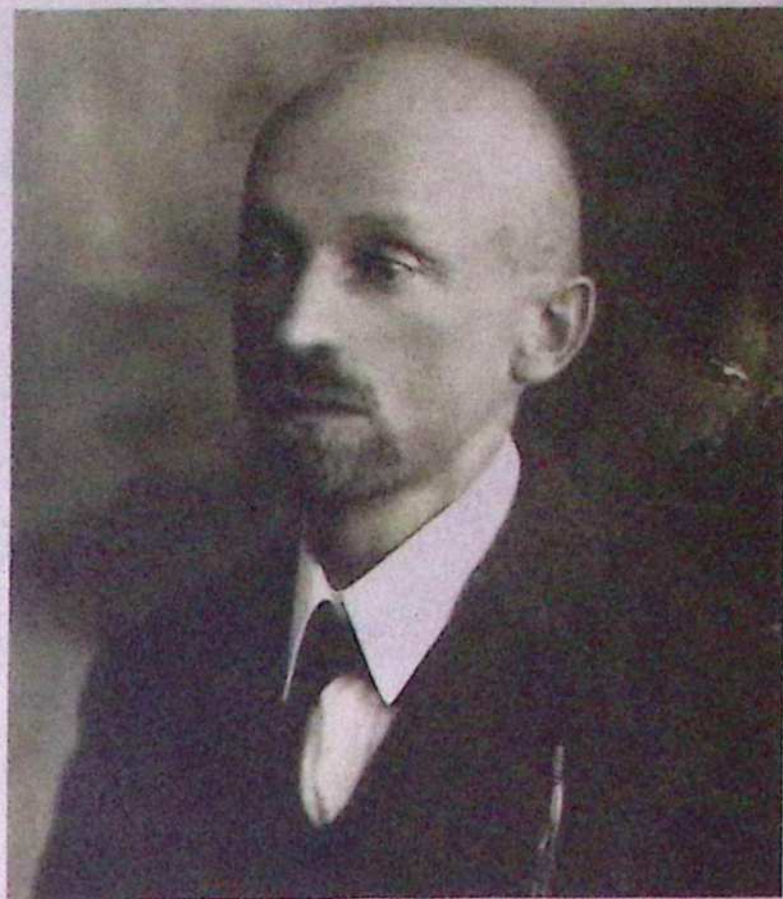
S tem prevodom je Gregor Koritnik napovedal dolgo serijo romanov, prevedenih iz angleščine, ki so pogosto združevali visoko umetniško vrednost s priljubljenostjo med bralci. S prevodi se je zapisal v zgodovino slovenskega prevajalstva in tudi pomembno sooblikoval sodobno knjižno slovenščino. Jezikovno največja obogatitev je bil prevod Tajfuna iz leta 1933 z njegovim pomorskim izrazjem, ki ga Slovenci dotlej nismo poznali.

Pisal je tudi za mladino. Nje namenjene sodobne pravljice, izšle so leta 1932, je naslovil Ptič Nikdarnič in druge pravljice, zbirko črtic in pesmi iz leta 1940 pa Izpod moje polhovke.

Koritnikovo literarno ustvarjalnost je v zborniku Domači kraji ocenila tudi jezikoslovka in publicistka Ljudmila Bokal. Tako je napisala: »Mogoče so njegove neizpolnjene želje, da bi postal sodnik, vzrok, da v pesmih ob še tako harmoničnem razpoloženju pogosto zavvenijo temni toni. Bog ve, kakšno občutje mu je (v pravljici za odrasle Koki in Pikica, op. M. Munda) narekovalo naslednje misli o človeku: 'Po ozarah in poljskih stezah pa so hiteli za delom ljudje - lačna, sebična, preračunljiva bitja - dvonožci, ki sta jih sama grabežljivost in gospodovalnost - pokončni stvori, ki imajo spretne roke, lokave vabe, škodoželjna srca in hladne duše, ki jim je mrzko vse, kar ne ugaja njihovemu samoljubju.' Ta odlomek v slovenski literaturi najbrž prednjači po prikazu človekovega rušilnega delovanja in ne govori o veselem odnosu do življenja /.../ Ni se mogoče znebiti dejstva, da se v še tako optimistične pesmi prikra-dejo turobna občutja. Tudi v pesem Sveti večer, kjer sicer prevladujejo svetle misli, saj je 'na gorah zvezdni svit, / na vodah božji dih, / na licih naših up / in v dušah rajski mir' /.../ pesnik postavi še verz 'tako ni bilo še / v teh časih žalostnih!' /.../ Prav v tej iskrenosti, ki poleg veselih tudi neveselo plat življenja prikazuje s posebno močnim občutjem, daje pesniku Griši Koritniku posebno vrednost.«

Predober, nezahteven profesor

Septembra 1945 se je Gregor Koritnik v Murski Soboti zaposlil na gimnaziji kot honorarni pogodbeni učitelj. Naslednje šolsko leto, 1946/47, je bil pogodbeni profesor za angleščino in ruščino na Državni srednji gospodarski šoli Murska Sobota, potem pa je bil na isti, le da preimenovani

Gregor Koritnik, profesor v Murski Soboti FOTOGRAFIJA ARHIV VESTNIKA

šoli (Ekonomskega tehnikuma), do leta 1950 stalni profesor za angleščino, ruščino in stenografijo. Januarja 1952 so ga upokojili.

Tudi po upokojitvi je ostal v Murski Soboti. Ta jezikovni poznavalec in veliki, nemirni svetovljanski duh si je izbral panonsko zemljo za svoj poslednji dom, bil je eden redkih razumnikov, ki se je preselil iz središča na slovensko obrobje in tam tudi ostal. Običajno je namreč prav nasprotno, velika večina razumnikov z obrobja Slovenije odide v Ljubljano.

Se je pa Gregor Koritnik rad vračal v rodno vas. »Lebnov France« se spominja, da je prišel domov enkrat, dvakrat na leto. Obiskal je vse hiše v vasi in se nazadnje oglašil še na domu. Otrokom je prinesel zvezek, v katerem je imel napisano kakšno pesmico ali pravljico.

V Murski Soboti je stanoval na začetku Kolodvorske ulice, danes Ulice arhitekta Novaka, ki vodi od Slovenske ulice do železniške postaje, v hiši Judite Hahn Kreft, žene akademika Bratka Krefta (v isti hiši je stanovala tudi Jožica Pečan, vdova zdravnika Jožeta Pečana, ki je Prekmurce rešil trahoma in je tudi med Vestnikovimi legendami). Njegovi nekdanji dijaki se ga spominjajo kot »predobrega in nezahtevnega profesorja, kar ni bilo dobro, saj se zato njegovega predmeta niso učili in niso delali

niti nalog«. Drugi starejši Sobočani ga imajo v spominu po tem, da »je skoraj sleherno jutro stal ob kiosku s časopisom v roki, se pogovarjal z znanci, popoldne pa posedal na klopi v bližnjem parku«. A ne sam, družbo so mu običajno delali golobi, ki so prileteli za njim s podstrešja hiše, kjer je stanoval, in laški petelin Koki, ki ga je vodil na povodcu.

Uporabljeni viri

Za to reportažo so bili uporabljeni viri: Slovenski biografski leksikon, poglavje prof. Ljudmile Bokal »Lebnova izobrazbenca z Briš pri Polhovem Gradcu« v zborniku občine Polhov Gradec »Domači kraji«, podlistek prof. dr. Mirana Hladnika v Gorenjskem glasu »Kranjski tiski do druge svetovne vojne«, poglavje mag. Velemirja Gjurića »Gregor Koritnik in njegov prevod Krokarja« v zborniku »Iz zgodovine prevajanja na Slovenskem«, časnik Jutro (19. marca 1927, str. 3 in 11), Slovenec (6. aprila 1927, str. 2) in Slovenski narod (28. junija 1929, str. 4), bibliografija Gregorja (Griše) Koritnika mag. Franca Kuzmiča, nekrologa Gregorju Koritniku Ernesta Ružiča v Vestniku 3. marca 1967 in Božidarja Borka v Delu 1. marca 1967 ter pogovori z Alojzijo Lešnik, mag. Francem Kuzmičem in profesorjem Evgenom Titanom.

Dolgoletni ravnatelj Zavoda sv. Stanislava

Od trinajstih otrok pri Koritnikovihi sta se šolala dva, Anton in Gregor. Anton (1875-1951) je bil duhovnik in profesor klasične filologije (grščine in latinščine), 25 let je bil ravnatelj Zavoda sv. Stanislava v Ljubljani, v katerem je bila prva slovenska gimnazija.

Anton Koritnik ni bil samo ugleden ravnatelj, profesor in poznavalec klasične filologije, zapisal se je tudi v slovensko prevodoslovje. Sestavil je grško-slovenski slovarček k posameznim spevom Homerjeve Iliade in tako omogočil, da so slovenski gimnazijci prvič prevajali Homerjevo epsko pesnitev v slovenski jezik.

Sorodniki imajo Antona Koritnika v lepem spominu. Njegov nečak Franc Koritnik, »Lebnov France z Briš«, je pripovedoval, da je imel »Lebnov gospod« v domači hiši svojo sobico, in ko je prišel domov, so se ga otroci zelo razveselili, ker jim je vedno kaj prinesel. Ob 35. obletnici duhovniškega posvečenja je dobil naslov monsignor, priredili so mu veliko slavo in obiskali so ga trije bratje - Gregor, Janez in Miha - iz nemškega Gradca.

Grob Gregorja Koritnika na pokopališču v Murski Soboti FOTOGRAFIJA MIHKO MURICA

Ana Žnidarič (1986) ...

Prihaja iz Črenšovec. Ko je potrebno, drugače se ji to ne zdi pomembno, z dokumentom dokaže, da ima tudi drugo ime. Nekoč najbolj pogosto v teh krajih in daleč naokrog. Je filozofinja in sociologinja kulture, ki bo kmalu diplomirala še iz naravovarstva. A službe zanjo, kot za premnoge njene vrstnice in vrstnike, ni. Jo pa zato izpopolnjuje delo, ki ji ga narekuje poklicanost. Od leta 2008 je aktivna članica Društva za zaščito živali Pomurja. Njen aktivizem pa največkrat poskuša pasti na plodna tla na predavanjih v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah, počitniških delavnicah in oratorijih. Skrbi za ozaveščenost in preventivo, saj mlade poslušalce uči tudi o pravilnem ravnanju z živalmi.

1. Predstavi ga.

Bi rekla, da je moj življenjski slog po eni strani zelo pester, po drugi pa ležeren. Veliko različnih stvari me zanima, vse bi počela, vzamem pa si čas tudi za mojo lenobo (smeh). Večino časa imam odprtih več stvari, če ne odprtih, pa vsaj načrtovanih. In tako sem v večnem hitenju in zamujanju.

2. Se ti mladostne sanje o poklicni karieri uresničujejo?

Vedno sem si želela opravljati delo, ki bi me veselilo – katero je to delo, pa se je skozi otroštvo in mladost spreminjalo. Med študijem sem se precej ukvarjala s problematiko odpadkov, ki je še vedno ena izmed mojih interesnih področij. Trenutno se ukvarjam predvsem z zaščito živali, in to področje je vsekakor eno izmed tistih, ki me prežema, črpa in hrani. Bolj ko se ukvarjam s tem, bolj vidim, kakšen izkoriščevalski odnos imamo do živali in na kako bizarne načine ga upravičujemo samo zato, ker je tako udobneje.

3. Kaj bereš, poslušas, gledas ...

Vsega, seveda, premalo. Najrajši berem romane, še posebej tiste dolge, ko res »padeš« v like. Tudi kakšne zanimive in prodorne članke ter strokovno literaturo, ki se navezuje na temo, ki me zanima. Pri glasbi, priznam, sem malo zaspala, drugače pa so to predvsem alternativne zvrsti. Gledam pa občasno kaj dobrega, večinoma časa pa, na žalost, traparije.

4. Kako preneseš zmago in kako sprejemaš poraz?

Zmago in veselje rada delim z drugimi, res pustijo dober pečat, še posebej, če so prigrani. Poraze pa najrajši sprejemam intimno, vzamem jih zelo osebno.

5. Kdo so tvoji prijatelji in kako neguješ odnose z njimi?

Moji prijatelji so predvsem tisti, katerim zaupam. Še posebej imam rada posebna prijateljstva, ki ne potrebujejo nenehne potrditve. Ko takoj stečeta, čerudi je od zadnjega srečanja preteklo kar nekaj časa, prava energija in zaupanje.

6. Petkrat najljubše?

– Barva: črna.
– Dan v tednu: petek.
– Blagovna znamka: bio/eko/cruelty free.
– Pijača: voda in moja šibka točka koka-kola.
– Cvet: marjetica.

7. Kdo so tvoji trije dobri možje?

Konkretno moj oče, fant in maček Žulj. Metaforično pa so to ženske: narava, pravičnost in svoboda.

8. Tvoje sanjske počitnice in tvoje še neuresničeno potovanje?

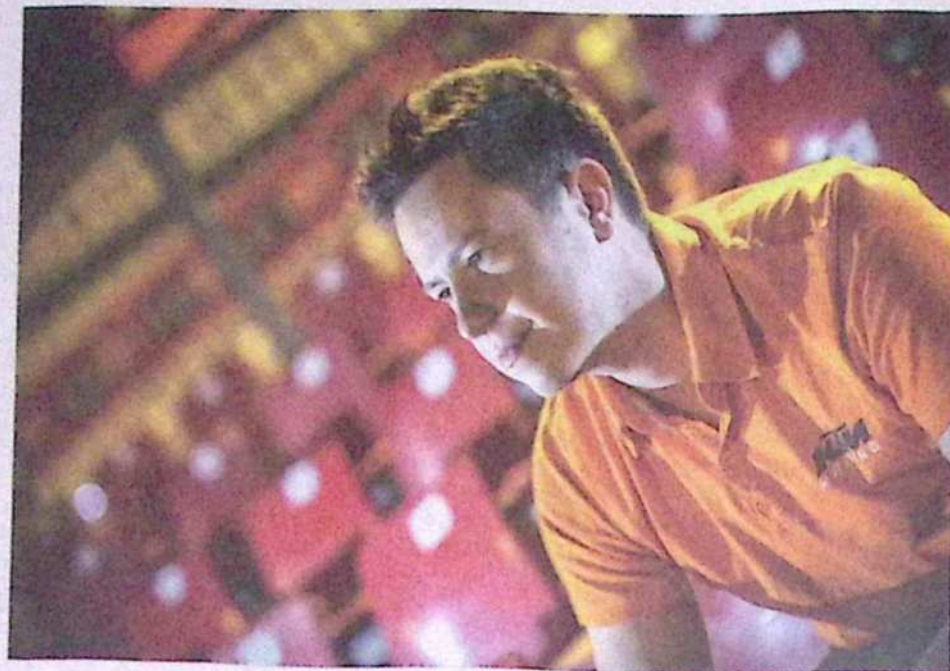
Polletno potovanje na Začetek sveta, kot sva ga s fantom poimenovala, po Indiji, Novi Zelandiji in Tongi je bilo uresničen želji. A takšne uresničitve so dvorezen meč, ker vedno hočeš še. Seznam, kam še, pa je dolg, začeniš z Marokom in postopoma globlje v Afriko.

9. Pregovor pravi, da prva ljubezen nikoli ne zarjavi...

Prva že, prava pa mogoče res ne.

10. Zakaj, praviloma, obstaja razumen razlog, da se nekdo, povsem razumljivo, obnaša nerazumljivo?

Ker smo ljudje vse drugo prej kot racionalna bitja. Ker delujemo iz različnih vzgibov. Ker smo veliko več, kot nam je znano oziroma dostopno. Ker težko živimo z nedorečenostjo in potrebujemo celoto, razlago, totalnost. Ker svoje vedenje moramo upravičiti, da ga lahko še naprej izvajamo. Ker obstaja veliko razlogov in razlag za to, četudi so same sebi namen.

Denis Pelcl (1989) ...

Mladenič je doma iz Janževega Vrha, a je po spletu okoliščin tudi veliko na cesti. Pravzaprav na asfaltni podlagi. K temu je pripeljalo skorajšnjega diplomanta Fakultete za strojništvo povabilo Roka Bagoroša, da se mu pridruži kot mehanik in vzdrževalec dragocenih motorjev. Ker se je zanj vedelo, da rad »šraufa« skuterje, je bilo nadaljevanje povsem logična izbira. Denzo, kakor ga kličejo prijatelji, ki mu menda ogromno pomenijo, velja za preprostega, zanesljivega in zelo vestnega delavca. Kolikor mu preostane prostega časa, ga nameni svojemu dekletu, gorskemu kolesarstvu in (še enkrat) druženju s prijatelji.

1. Predstavi ga.

Poskušam se držati načela karme, kajti verjamem, da dejanja, ki jih počnemo danes, določajo našo prihodnost, dejanja, ki smo jih opravili v preteklosti, pa določajo našo sedanjost.

2. Se ti mladostne sanje o poklicni karieri uresničujejo?

Prizadevam si za to. Mislim, da gre vse skupaj v pravo smer.

3. Kaj bereš, poslušas, gledas ...

Glede teh stvari nisem preveč izbirčen. Kar pač pride pod roke.

4. Kako preneseš zmago in kako sprejemaš poraz?

Zmago seveda sprejemam z veseljem, poraz pa težko oziroma ga sploh ne znam sprejeti. Zato si prizadevam, da je teh porazov čim manj.

5. Kdo so tvoji prijatelji in kako neguješ odnose z njimi?

Ljudje, ki so mi blizu in imajo podobna nagnjenja. Seveda se poskušamo čim več družiti, kljub pomanjkanju prostega časa.

6. Petkrat najljubše?

– Barva: rdeča.
– Dan v tednu: petek.
– Blagovna znamka: KTM.
– Pijača: rdeče vino.
– Cvet: mak.

7. Kdo so tvoji trije dobri možje?

Miklavž, Božiček, dedek Mraz. Slovenski standard.

8. Tvoje sanjske počitnice in tvoje še neuresničeno potovanje?

Počitnice: deskanje nekje v gorah na Aljaski. Potovanje: po Ameriki.

9. Pregovor pravi, da prva ljubezen nikoli ne zarjavi...

Se ne strinjam. Ostanajo spomini, drugo zarjavi.

10. Zakaj, praviloma, obstaja razumen razlog, da se nekdo, povsem razumljivo, obnaša nerazumljivo?

Razumen razlog po moje ne obstaja, obstaja le »olajševalna okoliščina« – ljubezen.

MOJ STIL

Odprta kuhinja

Cirila Smith, jasnovidna Avstralka,
po krvi in duši Prekmurka

Na slastni avstralski večerji

Cirila Smith je znana avstralska prerokovalka, jasnovidka in vedeževalka, ki živi 160 kilometrov severno od Sydneyja. Njene stranke so znane avstralske osebnosti, ki želijo izvedeti o svoji sreči, prihodnosti in uspehih. Čeprav prihajajo k njej pomembne osebnosti, Cirila živi preprosto življenje žene, mame in babice. Zelo veliko potuje in prav vsako leto pride v Slovenijo, in to zaradi tega, ker je Slovenka. Rodila se je pri Hozjanovih v Odrancih, in ko ji je bilo pet let, je družina odšla živeti v Avstralijo. Vsakdo, ki je kadar koli srečal Cirilo, si jo je za vedno zapomnil, kajti s svojo iskrenostjo, prijaznostjo in dobrodušnostjo zelo pozitivno vpliva na ljudi. O sebi pravi, da je srečna, še posebno takrat, ko je v Prekmurju. Zadovoljen sem, da sem bil na večerji pri Cirili, ki jo je sama pripravila v kuhinji svoje sestrice Veronike Kavaš in njene-ga moža Ivana. Čeprav v Avstraliji najraje kuha po prekmursko, mi je v Odrancih postregla bogato avstralsko večerjo. Na večerjo je prišla tudi Matilda Visintin, rojena Virag, iz Beltincev. To je Cirilina prijateljica, ki je 42 let živela v Avstraliji, nedaleč od nje, pred štirimi leti pa se je preselila v rodni kraj, kjer je pred kratkim kupila hišo.

Cirila se je z večerjo zares potrudila. Zanimivo je, da ni uporabila skoraj nič soli. Te namreč v kuhinji nikoli ne uporablja.

Za predjed je pripravila okusno avstralsko jed z imenom angel na konju. Slanino je narezala na tanke rezine. Slive je prerežala na polovice, odstranila koščice in v njih položila rakove repke, lahko pa bi tudi ostrige. Režine slanine je ovila okrog polnjenih sliv in v vsak kos zarila zobotrebec. Potem je tako pripravljene slive polagala na pekač, prekrit s papirjem za peko, in porinila v vročo pečico, kjer so se pekle sedem minut. Ko je pekač vzela ven, je slive, ovite s slanino, pokapljala z omako iz ostrig in jed še toplo postregla.

Omako iz ostrig lahko dobite pri nas v vseh večjih trgovinah.

Pečeno jagnje

Da bi mi Cirila ustregla, je za mene pripravila jagnjetino. Vanjo je z nožem naredila luknje in v njih zarila česen. Jagnjetino je dala z vrečko za peko in zaprla, da mesni sok med peko ni odtekal, ter položila v pekač. Pekača ni namazala z oljem ali mastjo! Meso se je v vrečki peklo dve uri pri 200 stopinjah. Vmes ga je obračala. Po dveh urah ga je vzela ven, pokrila z brisačo in tako pustila stati pol ure. Nato je vrečko preluknjala, da je mesni sok odtekel v pekač, jagnjetino pa dala na pladenj in narézala.

Naravna omaka

Pekač z mesnim sokom je postavila na štedilnik, dodala malo soli (edino tu je naredila izjemo, da je solila), žlico moke in pražila, da je

postal sok temne barve. Dodajala je vodo. Za gostejšo omako prilijemo manj vode kot za redkejšo.

Krompir po avstralsko

V Avstraliji je popularen sladki krompir, ki ga lahko dobimo tudi pri nas. Cirila je olupila navaden in sladek krompir ter ga razrezala na večje kose. V pekač je vlila malo olja, dodala krompir, porinila v pečico in spekla.

Brokoli in grah nad soparo ... bolj zdravo

Ko je v soparnem loncu voda zavrela, je stresla Cirila v posodo nad vodo narezan brokoli in grah. Nad soparo ju je pustila deset minut.

Pavlova torta

Sestavine:

4 beljaki
1 skodelica sladkorja
1 žlica koruzne moke
1 žlička kisa
sladka smetana
sadje: jabolka, banane, kivi, pomaranče, maline, borovnice

Beljake je stepla, in ko je masa vzhajala, je počasi dodajala sladkor in mešala z mešalnikom. Nato je dodala moko in z žlico zmešala. Dodala je še kis. V pekač, ki je bil prekrit s papirjem za peko, je polagala kupčke mase, v katere je naredila vdolbine, in spekla pri temperaturi 150 stopinj Celzija. Te je potem bogato napolnila s stepeno sladko smetano, po vrhu pa potresla sadno mešanico. To

Večerja pri priznani jasnovidki Cirili Smith. Na levem krožniku je jagnjetina, polita z naravno omako ter z brokolijem, fižolom in krompirjem. Na desnem krožniku je pavlova torta, na srednjem krožniku pa angel na konju, izvrstna predjed.

je pripravila iz na tanko narezanih jabolk, banan, kivija, pomaranče, malin in borovnic. Iz ene pomaranče pa je iztisnila sok in z njim prelila vso narezano sadje. Zaradi pomarančnega soka banane ne porjavijo. Namesto več tortic bi lahko iz enake

količine mase spekla eno večjo torto, ki bi jo na koncu razrezala.

Pavlovo torto so pripravili v nekem hotelu na Novi Zelandiji v čast prihoda ruske balerine Ane Pavlove.

FOTO

Bojan Zadravec

Domači vrt

S skupnim delom na vrtu si bogatita življenje

Zanimivo je, da med kolesarjenjem lahko opazimo razne malenkosti, ki jih sicer med vožnjo z drugimi hitrejšimi prevoznimi sredstvi ne zaznamo. Naključje je hotelo, da sem poleti med kolesarjenjem skozi vas Domajinci opazila zelo zanimiv okrasni vrt. Vzpostavila sem stik z nadvse prijaznima Marjeto in Brankom.

Da se skriva za hišo urejeno prijetno okolje, se opazi ob sprehodu po vrtu. Prvotno so imele pomembno mesto v vrtu cvetoče rastline. Kombinacije raznih barv cvetočih blazinastih trajnic, kot so aubrecija, grobelnik, iglaste plamenke, sončce in druge, so zavzele celotno škarpo pred hišo. Da je vrt dostopen za občudovanje do vsake gredice, je lastnik poskrbel s potkami iz naravnega kamna skrilavca. Vrtne poti so narejene do vsakega kotečka rastlin. Ogromna je tudi skala iz vulkanskega kamna sredi vrta, ki obiskovalca ob prelivanju vode po skali očara in prizemlja, da obstane in jo občuduje. Branko prisega na les in kamen. Čeprav zavzema okrasni vrt pretežno del površine, pridelava Marjeta na zelenjavnem vrtu veliko kakovostne domače zelenjave. Najbolj je navdušena nad rukolo in jajčevci.

V lanskem letu se je spremenil vrt iz cvetočega v umirjen zelen vrt, kjer rastejo zimzelene rastline (bršljan) z različnimi barvnimi odtenki listov. Za zastirko je uporabljen kamen, ki ne razpada in ki je olajšal delo pri vzdrževanju vrta.

Kljub spreminjanju in stilski preobrazbi je nastala zadaj za hišo

Škarpa je bila prvotno zasajena s spomladski cvetočimi nizkimi blazinastimi trajnicami – aubrecija, grobelnik, bergenija in druge.

Zgodbe iz ozadja – novi koncepti

V Stockholmu je cvetličarna s popolnoma drugačnimi rastlinami, kot smo jih vajeni. V cvetličarni so naprednejše lokalno pridelane rastline sezonskega značaja. Njihova poglavitna misel je, da stranke odnesejo domov delček narave.

Tudi pri nas je mogoče pridelati cvetje in ponuditi daljše, poletne astre, zelene potonike, lilije – cvetje z domačih lokalnih vrtov – kot rezano cvetje.

na sončni strani večja greda s trajnicami. Lepota cvetenja trajnic traja od pomladi, ko se prebudijo telohi, orlice, plamenke, velikonočnice, do poletnih kresničk, zvončnic sretene, potonik in jesenskih aster iskrivk, sivke in drugih. Družina Car parcele nima ograjene, ima pa živo mejo iz različnega grmičevja (rdeči dren, metuljnik, japonska kutina, lepoplodka, navadna breza, rdečelistni pahljačasti javor, ruj). Gospod Branko rad poudari, da je hiša brez cvetja in vode hiša brez življenja. Za vrt in okolico skrbita in delata oba z ženo Marjeto. Pred petimi leti sta prinesla s potovanja na Korziki seme palm. Posejana semena so vzklikla pod smreko, kjer je bilo dovolj vlage in sence, in palme danes krasijo Carjev dom. Parcela je zasajena premišljeno, ob robovih z rastlinami, ki ustvarjajo ogrodje, spredaj pa so nižje rastoče grmovnice. Branko in Marjeta priznata, da ustvarjata po lastni intuiciji, in ob večerih se nemalokrat usedeta na vrhu parcele, opazujeta in uživata ob pogledu na prelep vrt. Ob doseženem skupnem delu se veselita, saj pravita, da je vrt veselje in prostor za nabiranje moči za opravljanje vseh drugih obveznosti.

FOTO

Nataša Juhnov
in arhiv
družine Car

Olga Varga

Branko in Marjeta skupaj skrbita za okolico doma. Za Marjeto smo ugotovili, da ima »zelene prste«, vse kar posadi, ji raste. Izbrana kombinacija rastlin ustvarja prečudovit poletni prizor. Razgibanost prizora je ustvarjena z raznolikostjo zasaditve grmičevja in trajnic. Umeščene so tako, da je ustvarjena zadostna značnost in predvidena poznejša rast rastline.

To je on

Zgodba z naslovnice

Zakaj ravno bobni? Preprosto vprašanje, a vendar sem se zadnje dni tudi sam spraševal enako, saj mi je misel na to zbledela. Mama mi pove, da sem razbijal že v trebuhu. Ko sem dobil v roke prve igračke, pa sem z njimi tolkel po vsem živem in neživem. Na srečo nisem postal razbojnik ali pretepač, ampak le mučitelj bobnov in mogoče tudi ušes. Odraščal sem v veliki družini s kar tremi sestrami. V mladosti smo veliko peli, »igrali« pa sem tudi že na sestrin sintezator. V mojem udarjanju po njem se je videla strast, ki se lahko najbolje izrazi z bobni. Tako sem začel z vpisom v prvi razred osnovne šole vzporedno obiskovati osnovno glasbeno šolo. Zaradi različnega glasbenega okusa sem hobne vedno bolj začel sprejemati rutinsko, saj sem dokaj hitro dobil voljo za hitro in energično glasbo, ki pa je odstopala od standardnega klasičnega programa. Med osnovno glasbeno šolo sem igral tudi na ksilofon. Poizkušal sem tudi učenje trianglera, a je bilo pretežko. Do preobrata v zanimanju za hobne pa je prišlo, ko sem prvič slišal skupino Slipknot s kar tremi bobnarji. S prijatelji smo želeli sestaviti nekaj podobnega, ampak zaradi vse po-

Simon Škrlec,

bobnar

trebne opreme to ni bilo mogoče. V tem času sem doma pridno vadil, pisal note in igral v pihalnem orkestru. V srednji šoli sem spoznal, da z enim pedalom na nogah ne morem biti takšen bobnar, kot si želim. Poslušati sem začel death metal, za katerega je ključna tudi hitrost, in tako sem s pridobitvijo dvojnega pedala pridno vadil po eno uro dnevno. Na začetku sem vrata svoje sobe zaklepal, ker sem mislil, da me bodo domači odpravili iz nje. Bilo je tako hrupno, da so krti odšli k sosedom, vsa hiša pa se je tako tresla, da je še radenska ostala brez mehurčkov. Ampak ni bilo tako, moje močne in težke udarce so vsi vedno dobro sprejemali in me pri igranju bobnov podpirali. Vsa čast jim, da to še vedno prenašajo.

Z vpisom na študij razrednega pouka se je moja vsakodnevna vadba končala. Živel sem v študentskem domu, kjer nisem imel bobnov. Vaje so od študija naprej potekale samo ob koncu tedna, pa še takrat ni bilo vedno časa. Usklajevati sem moral študij, igranje bobnov, vaje s skupinami in koncertiranje na več festivalih, kot so Metal Camp, Metal Days, festival Lent, Metal Mania, Rock Otočec ... Sodeloval sem v skupinah Little Ann, Mora, Obnounce, Vulvathrone, Condemnatio Cristi, Pihalni orkester Gornja Radgona, Pihalni orkester Apače ... Velik korak zame je bil, ko sem prvič stal v vlogi učitelja bobnov in začel poučevati. Pri tem so mi v veliko pomoč izkušnje, ki sem jih pridobil med študijem.

Vsak, ki me pozna, lahko pove, da sem veselega, odprtega in šaljivega duha. Te vrline rad prenesem tudi na igranje bobnov. Tako sem pred dvema letoma na svojem youtube kanalu prvič objavil posnetek pesmi s smešno interpretacijo in obrazno mimiko. Nikoli si ne bi mislil, da bodo postali ravno ti posnetki tako pomembna prelomnica v mojem življenju. Letošnje poletje sem namreč prejel klic s POP TV-ja. Rekli so, da moje posnetke redno spremljajo in jim je všeč moja izvirnost. Prvič sem začel premišljevali, ali se udeležiti oddaje Slovenja ima talent. Po dolgem razmisleku sem se odločil, da potrdim udeležbo, saj bo navsezadnje tudi dobra reklama. S televizijsko produkcijo sem tokrat sodeloval prvič

in povedati moram, da me je pozitivno presenetila. Na koncu se je izkušnja izkazala za odlično, spoznal sem veliko ljudi, ki delujejo na glasbenem področju, in v Sloveniji dosegel večjo prepoznavnost. Z veseljem prejemam vse pohvale, ki jim kar ni videti konca, ljudje me prepoznajo na ulici, v trgovinah in tudi v toaleti. Take lepe besede in konstruktivne kritike dajo človeku dodatno voljo in ogromno zagona. Sam upam, da je to moja odskočna deska v svet glasbe in da me spozna kakšna večja skupina. Zelo rad nastopam in v tem tudi zelo uživam, zato mi koncertiranje nikoli ni predstavljalo problema. Srečen bom, če me boste še dalje spremljali, delili posnetke in širili mojo prepoznavnost ter obiskovali moje koncerte tako s skupinami kot tudi samostojne nastope.

In kako naprej? Nekoč želim imeti z dekletom družino, hišo in ribnik, hkrati pa bom skrbel, da me bo glasba spremljala vse življenje. Glasba je moja sprostitev, način izražanja nemogočega, in kot je rekel že Friedrich Nietzsche: »Brez glasbe bi bilo življenje ena sama napaka.« Se vidimo!

Zgodbe, ki jih piše življenje
Milan Muhič

Otroštvo ob očetu, ki je znal narediti skoraj vse

Po zanimivem in pestrem življenju težka preizkušnja zaradi bolezni

Bea B. Logar

Milan se je rodil v znani radgonski družini klesarja in inštalaterja Jožeta Muhiča kot drugi otrok, pred njim je bila sestra Mirka, za njim pa sestra Metka. Mama Marija je bila šivilja in skrbna gospodinja. Živel so zadovoljivo družinsko življenje, s tem da je Milan večino otroštva preživel v očetovi delavnici na današnjem Maistrovem trgu, kjer je bilo vedno živahno in zanimivo. Tam so bili pomočniki in vajenci, prihajale so stranke. Oče je bil namreč zelo sposoben rokodelca in inovator – znal je narediti skoraj vse, kar se je dalo narediti: kolo, otroški voziček in celo avtomobil. V petdesetih letih se pri nas ni dobilo še skoraj nič, zato sta bila njegova spretnost in znanje tem bolj dragocena. Kupil je na primer star ameriški chevrolet in iz njegove pločevine naredil nov avtomobil, znal je izdelovati tudi karoserije za avtobuse in gasilske avtomobile. Zato ni čudno, da se je v takem vzdušju čisto naravno oblikoval tudi Milanov poklic. Sam je sicer želel postati avtomobilski inženir, a na koncu je le zmagala očetova želja, da bi sin nadaljeval tradicijo njegove delavnice. Tako je Milan po končani osnovni šoli, kot pravi, priložno prostovoljno odšel v vajensko šolo v Ljubljano. Ta leta naj sicer niso naredila kakšnega posebnega vtisa, pa tudi v očetovi delavnici se je naučil veliko več kot v šoli.

Trdo delo in tudi zanimivi konjički

V dijaških letih ga je zelo navduševala tudi glasba, znal je igrati na harmoniko, klarinet in kontrabas. Igral je pri godbi na pihala, ustanovil narodnozabavni ansambl, na koncu pa je

Milan med svojim starodobniki

igral kontrabas v zasedbi Combo, ki je igrala v slogu Glena Millerja. Po vrnitvi iz Ljubljane je nekaj časa delal pri očetu, nato se je osamosvojil in odprl delavnico za inštalaterske dejavnosti. Najprej je opravljal inštalacijska dela po hišah, nato se je preusmeril na vaške vodovode v Prekmurju. Pojavili pa so se problemi z izkopavanjem, zato je kupil za tiste čase inovacijski stroj na verige, podoben motorni žagi,

in se začel ukvarjati samo s tem. Tudi njegov delokrog se je zelo razširil, delal je tudi v Bosni, Vojvodini, Srbiji, skratka v večjem delu nekdanje Jugoslavije. Ob tem pa ni pozabil na svoje konjičke. Navdušil se je za motoristične športe, predvsem karting. Z reprezentanco Jugoslavije je tekmoval po vsej Evropi kakšnih petindvajset let in na to obdobje ima zelo lepe spomine. Bili so v Avstriji, Madžarski, Češki, Nemčiji, Franciji ...

Njegovi uspehi so bili različni, dosegel je skoraj vse, včasih je bil na prvem mestu, včasih pa tudi na zadnjem – kakor mu je bila pač sreča naklonjena. Financirati se je moral sam, takrat še ni bilo sponzorjev, zato je bila udeležba na tekmovanjih otežena, a vse je odtehtalo spoznavanje novih krajev, držav, ljudi. To življenje je bilo res pestro.

Ko je prenehal tekmovali v kartingu, je na neki način še vedno ostal povezan

z motorizmom – začel je popravljati in obnavljati starodobnike in to še vedno rad dela. Zanj je izziv narediti iz oldtajmerja, neregistriranega motorja, ki ga je dobil na odpadu, nekaj novega in lepega. Redkokdaj katerega tudi proda, večinoma dela za osebno zadovoljstvo. To veselje je prenesel tudi na sina Martina, ki se je še izkazal kot navdušen in nadarjen restavrator. Sin je poročen in z ženo Anjo imata dva otroka, Matica in Marušo, ki ju dedek Milan in babica Marija prav rada popazita. Hčeri iz prvega zakona, Mojca in Mateja, pa sta se že osamosvojili. Mojca živi v Radgoni, Mateja pa si je uredila življenje v Ljubljani.

Uspešen boj s hudo boleznijo

V vse to lepo in zanimivo življenje pa je pred devetimi leti udarila huda bolezen. Odkrili so mu tumor na pljučih in tudi že metastaze po vsem telesu. Prognoza preživetja ni kazala najbolje – le nekaj let. Takrat je slišal za zdravnika v Avstriji, ki na svoji kliniki za imunologijo in rakave celice zdravi na poseben način, bolnika zdravi z njegovo lastno krvjo – odvzame jo in vanjo programira protitelesa, ki se nato borijo proti rakastim celicam. Res je, da bolniki z rakom pogosto umirajo, a to je skoraj povsod enako – nekateri umrejo, drugi spet ozdravijo. Za tega zdravnika so pri nas naredili veliko nasprotne propagande, a Milanu je do slej njegovo zdravljenje pomagalo. Od začetka zdravljenja je namreč minilo že osem let in pregled pri primariju v bolnišnici za pljučne bolezni je pokazal, da glede na svojo diagnozo živi

Poroka Ane Hirschl

Na Gibini ima Marta Karolina Horvat staro poročno fotografijo svoje botre Ane Hirschl, rojene leta 1907 na Štrigovi. To je bila posebna, boemska ženska, do nacionalizacije premoženja je bila ponosna lastnica trgovine, ki je živela tako, kot so po mestih živeli gosposki ljudje. Vedno je doma imela deklo, ki ji je stregla. To se je spodobilo za ljudi, ki so nase nekaj dali. Dolga leta je bila njena hišna pomočnica Martina mama Jelena Fortner, ki je bila glavna kuharica na Anini gostiji. Ana se tudi po vojni ni zamenjala s katoliško in tako je lahko bila botra Marti pri njenih cerkvenih zakramentih. Ana se je poročila s tovarnarjem Maričem iz Bosne, ki je v naše kraje zašel kot veletrgovec s svečami. Na poročni fotografiji je nekaj znanih soboških družin, saj sta bila Anina starša Leopold Hirschl in Hermína Kohn, rojena v Murski Soboti. Ana je imela najstarejšo sestro Šarolto (Šariko), ki se je odselila v Ameriko, tam poročila in ostala. Na njeno poroko ni prišla. Sestra Ida sedi skrajno levo. Takrat je bila še samska. Poročila se je v Romunijo in rodila sina Emila Coroiana, ki je postal znan romunski ginekolog. Idina sestra dvojčica je umrla pri porodu. Najmlajši je bil Maxo (rojen leta 1909), na fotografiji sedi levo od Ane. Poročil se je s kristjanko Kristino Kerčmar iz Kobilja in imel hčerko Marijo Rozalijo Šariko, ki danes živi v Kočevju in se piše Figar, ter sina Pavla Maksimiljana, ki živi v Ljubljani.

Na fotografiji je nekaj znanih Sobočanov. V drugi vrsti stojita od leve

proti desni zakonca Hahn iz Murske Sobotice, tiskarnar Izidor Hahn in žena Irena Kemeny. Tretja in četrta od leve v drugi vrsti sta Elizabeta Kemeny in njen mož Geza Legenstein. Do druge svetovne vojne je bil Geza lastnik imenitne mestne kavarne v Čakovcu. Njuna hči je legendarna hrvaška umetnica, plesalka, balerina Lili Čaki Legenstein, ki je prejela leta 2010 nagrado za življenjsko delo hrvaškega gledališča. Živi v Zagrebu, kjer je pred dnevi praznovala svoj 91. rojstni dan. Elizabeta in Irena Kemeny sta bili sestre. Njuna mama Šarolta – Šarika Hirschl, ki je bila že pokojna, ko je nastala ta fotografija, je bila sestra Aninega očeta Leopolda. Ta na fotografiji stoji med svojima nečakinjama. Med nevesto in ženinom v drugi vrsti stoji Anina mama Hermína Kohn. Bila je sestra soboškega gostilničarja in lastnika mesnice Marka Kohna (stoji peti z desne v drugi vrsti). To je bilo oče sester Kemeny. Svoj priimek Kohn je pomadžaril in tako postal Kemeny. Madžarizacija slovenskih ali nemških priimkov je bila na začetku 20. stoletja moderna. Ker je njegova žena mlada umrla, se je Marko drugič poročil z Gizo, tudi Judinjo. Giza stoji šesta z desne v drugi vrsti. V drugem zakonu se je Marku rodila hčerka Mirica. Še danes stari ljudje v Murski Soboti pomnijo, kako lepe lase je imela Mirica, židovska deklica, ki je bila rojena leta 1932. V zadnji vrsti sta še dva Sobočana, to sta veletrgovec Pavel Hahn, Izidorjev brat, in njegova žena Margita Gross – Mancí (stoji skrajno levo). Potem so na fotografiji še mnogi drugi z mladoporočenceve strani, a za nas so bolj aktualni njeni povabljenici, ker so živeli, ustvarjali na naših tleh. Anin mož ni živel dolgo.

Nekaj let po poroki je umrl v uličnih bojih v rodni Bosni. Ana, ki je imela svojo trgovino, se ni več poročila. Pred 70 leti je večino ljudi s fotografije čakala enaka usoda. Deportacija! Tudi Ana je bila v Auschwitzu. Vrnila se je in se zaposlila v zadrugi, saj so ji imetje odvzeli. Ana je bila do konca življenja zaradi svojega finega obnašanja v svojem kraju nekaj posebnega. S paketi jo je podpirala sestra iz Amerike. Umrla je leta 1985. Njen grob na štrigovskem pokopali-

šču je vedno zasajen z rožami. Ureja ga ena izmed njenih dekel, ki so ji hodile pomagat, kuhat in prat. Anin oče je bil prepričan, da jih leta 1944 ne bodo nikamor odpeljali, ker zna dobro nemško in se bo že dogovoril, da jih pustijo. Toda znanje nemščine ni koristilo. Tako on kakor žena sta bila odpeljana in zaplinjena. Sin Maxo je umrl med vojno nekje v Srbiji na prisilnem delu pri gradnji železnice. Njegova žena in otroka so se uspeli skriti na Kobilju. Preživela sta

tudi Legensteinova in Mancí Hahn, rojena Gross, ki se je po vojni skupaj s sinom Tibijem odselila v Izrael. Njena hčerka Judita se je poročila in se preselila v Ljubljano. Ko je Mancí zadnjikrat obiskala Prekmurje in se je z ladjo vračala v Izrael, ji je na ladji počilo srce, verjetno od žalosti. To so zgodbe prekmurskih Judov, skoraj vse so se končale zelo zelo žalostno.

Bojan Zdravc

Avtomobil, ki ga je v 50. letih izdelal Milanov oče.

že veliko dlje, kot je bilo predvideno. Zdravljenje je zelo drago, zanj so odšli že vsi prihranki iz nekdanje obrtniške prakse, zato je razočaran tudi nad državo, ki kljub vidnemu uspehu noče pomagati. V veliko tolažbo pa mu je, da ga družina povsem podpira in mu stoji ob strani.

Ob vsem tem mu ostaja, čeprav je upokojenec, le malo časa za kaj drugega. Televizije skoraj več ne gleda, nenehne reklame se mu zdijo pravo ropanje in poneumljanje ljudi, ki jim

dopovedujejo, da brez tega ali onega ne bodo srečni in zdravi, pa tudi političnih zdrah noče gledati, saj smo nad njimi tako in tako razočarani skoraj že vsi. Milan Muhič je človek, ki misli s svojo glavo, kot pravimo. Okolica ga pozna kot posebnega, rahlo ekscentričnega človeka – v pozitivnem smislu te besede. Ena njegovih posebnosti je tudi to, da se je vse življenje vozil v mercedesu. Teh je bilo doslej že kakšnih deset ali petnajst, tudi sam se ne spominja prav dobro, in vsi so bili rabljeni.

Carting

Psička Mara in kokoška Kurika

Ko ljubezen med živalmi ne pozna mej

Samo pravi ljubitelji živali, ki so z snjimi vedno v stiku, vedo, kaj pomeni imeti resničnega prijatelja. To prijateljstvo pa se ne kaže le do ljudi, običajno lastnikov in skrbnikov, temveč tudi do drugih živih bitij. Takšni pravi prijatelji so lahko tudi živali. To še posebej občutijo lastniki oziroma skrbniki živali, med katerimi se skozi življenje splete posebna vez, ki ji pravimo brezpogojna ljubezen. In nekaj takega se je zgodilo tudi mladi družini Sluga, ki živi blizu kolesarsko-pohodniškega mostu v Črncih, torej le nekaj deset metrov od reke Mure. Tam v neokrnjenem naravnem okolju, kjer se družijo domače živali ter mala in srednja divjad, uživajo Tomi, ki ga mnogi poznajo kot odličnega organizatorja različnih dogodkov in prireditev ter tudi kot prvega slovenskega »terorista«, ki se je nekoč pošalil na račun

nekdanjega predsednika ZDA Georga Walkerja Busha, njegova žena Tamara, sina, 11-letni Javor in desetletni Jurij, ter petletna hčerka Neža.

Družbo jim delata dve veliki prijateljici, psička Mara in kokoška Kurika, ki sta že dalj časa enostavno neločljivi. Ob tem sta spoznali, da sta pri Slugovih dobrodošli in lepo sprejeti, tako da jima je še lepše. Kot nam je povedal Tomi Sluga, ki v zadnjem času med drugim vsako soboto organizira ob nekdanjem mejnem prehodu v Gornji Radgoni Kmečko-ekološko tržnico, je psička Mara njihova ljubljena ženska kakšna štiri leta. Potem pa se je nenadoma pojavila še kokoška Kurika. »Nekoč mi je Tamara povedala, kako bi ob hiši rada imela kokoš. In kmalu zatem se je zgodil čudež. Po lokalni potki je k nam prišla kura, ki se ničesar ni bala. Obiskali smo vse sosede in spraševali, ali je kura

njihova, in vsi so zatrdili, da ne. Tako je postala kokoška, ki smo ji dali ime Kurika, naša družinska članica, ki nese jajca. Tako se je udomačila, da bi najraje tudi jedla kar skupaj z nami, vedno pa se družijo z Maro, ki jo je sprejela za svojo največjo prijateljico, pravi Tomi, ki dodaja, da sta njhovi ljubljenci tudi članici Turistično-kulturno-glasbenega in ekološkega društva Kopriva Gornja Radgona.

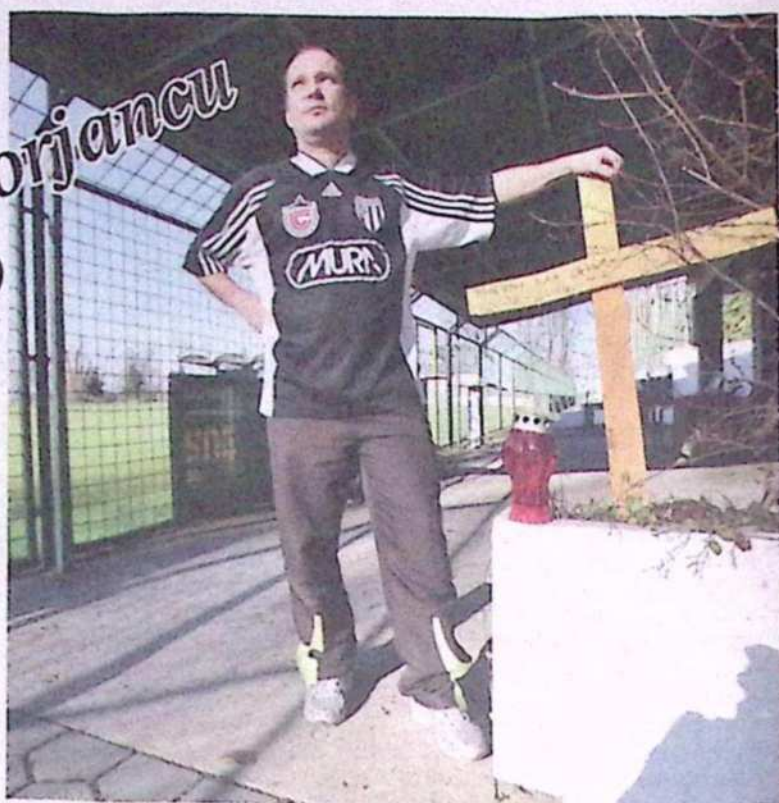
In prav vsi, ki ne verjamejo v sožitje med različnimi živalmi ter v ljubezen do vseh živih bitij, bi se lahko ustavili pri Slugovih v Črncih na Apaškem polju. Med drugim bi se lahko prepričali, da se kokoška Kurika niti malo ne boji lisic, saj ji je za repom vedno psička Mara, pred katero pa lisice raje pobegnejo ...

O. B.

Po košček kruha, po zrno soli, po prgišče besed...

Saj ne, da je bilo prvič. Spomnim se pogovora z gospo Terezijo Knaus, vsem dobro znano Trejzo, ali pa z gospodom Ludvikom Bojnecem - Lalijem, dvema legendama soboške Mure, z dvema povsem različnima zgodbama. No, saj jih je bilo še nekaj. Pa tudi naš sodelavec Franc Bobovec se vedno trudi, da poskrbi, da je v Pénu kakšen nogometaš, ki je pretežno nosil modri dres lendavske Naftes. Je pa tu še, recimo ji, tretja zgodba, ki je prav tako vpeta v dogodke v Fazaneriji zadnjih dveh desetletij. Že res, da je avtorjev več. Da je vsak dodal svoj kamenček v črno-bel mozaik 12. igralca, a protagonist in ena redkih stalnic, skupni imenovalec, če želite, je tokratni gostitelj.

k Davorju Škorjancu
v Fazanerijo

Fazanerijski je prostor, kjer čustva dobijo krila, četudi se igra tekma, ki ni nujno nogometna.

Lipek mi je rešil življenje

Davor Škorjanec, čeprav je bližje četrtemu kot tretjemu križu, ne kaže svojih let. Najbrž je za to kriva kombinacija vsega. Tudi delo, ki ga je do minulega tedna opravljal, mu je dajalo mladosten elan. Druščina najbrž. Pogovor je bil nabit s čustvi, temperamenten. Izrečena je bila tudi marsikatera puščica, ki bi »napadeno« stran lahko pošteno zbadla. O epilogu pa lahko le ugibam. No, kaj drugega od pol Prleka, pol Primorca, ki že tri desetletja odrasča v Murski Soboti, ni pričakovati. Šalo, v kateri je vedno pol resnice, na stran. A o tem pozneje. Davor je Sobočan od glave do pete. Še več. Dva mandata je celo prebil v mestnem svetu zvest Slovenski nacionalni stranki, za katero pravi, da je ne zamenja za nič na svetu in da ni tak kot večina, ki ne zna delati drugega, kot vsaka štiri leta menjavati plašče in nategovati ljudi. S svojo ljudskostjo pa si je nakopal tudi neprijateljnost. Predvsem pri tistih, ki so plačani, da izvajajo javni servis za ljudi, občane in še koga. A naju z Natašo predvsem zanima, kako se je vse skupaj začelo. »Ah, to! No, tako je bilo. Nisem bil najboljši priden fant. Končal sem osemletko in začel delati pri Borutu Lipovcu oziroma Lipetu, kot ga večina pozna. Pravzaprav mi je on rešil življenje, če smem tako povedati. Mah, bil sem mala baraba in mama se je odločila, da je dovolj heca. V prvem letniku sem ji že pošteno najedel živce. Poslala me je delat za dva meseca brez plačila,« pripoveduje in skupaj ugotavljamo, da takšnih vzgojnih ukrepov morda celo manjka. »Delat, je rekla. Vsak dan deset ur, brez plačila in brez pardona! Sicer pa to ni bila njegova prva redna služba. Delal sem še v nekaterih drugih lokalih, čeprav sem imel z delodajalci dober odnos. A je nekega dne prišel k meni Lipet, mi vrgel ključke na mizo in dejal, da naj jih vzamem, da od jutri dalje vodim lokal jaz in da je vse dogovorjeno z županom. Mislim, da je bil gospod Slavic. Ne, lažem! Ni bil on! Takrat je že bil Stihce. Kakor koli že. Sedem let sem bil sam svoj šef. S tem, da sem se trinajst let kalil na vseh tekmah. Lipet me je res ogromno naučil in takšnega šefa si lahko le želiš. Energičen, nikoli ni storil nič žalega, pa čeprav me je vlekel za ušesa,« ko nisem hotel priti pomagat. Skratka, zaradi njega sem to, kar sem. Na dan obiska je Davor lokal Dnevni bar Gol zapiral. Solze, tresoč glas in roke so bili v tem trenutku močnejši od hitrih misli tokratnega gostitelja.

V Fazaneriji je kaotično

»Zdaj se mogoče še najbolj opazi, da je lokal dotrajan. Nekega dne se bo vse skupaj sesulo. Da ne razpredam o razpadajočih instalacijah. Računi za elektriko so nenormalno visoki. Saj bi vodil lokal še naprej, a ne na tak način,« pojasnjuje in med vrsticami prizna, da lastnik objekta zelo slabo skrbi za infrastrukturo. Nato pokaže

Dvojna sreča ali Klavdija in Kaja. Vzrok in posledica? Ne, samo lepo nadaljevanje desetletja in pol dolge skupne poti. Poti, na katero je Davor krenil z odločnimi besedami: »Ta bo moja!«

s prstom na drugo stran stadiona: »Tam je težava. Jaz tem ljudem ne morem zaupati. Edini, ki mi zaupam, je predsednik gospod Damir Banfi. Veš, kaj vse se dogaja? Imajo javne delavce, ki si domišljajo, da so vse. To moraš doživeti, kako eden od njih 'skrbi za red'. Povem vama, to je kaos.

To je smešno! Ker barka vse bolj tone v resničnostne vode, poleg tega pa ni namen te priloge, da davi in mori z vsakdanjimi anomalijami družbe, ga raje povprašam po lepih spominih. Sedemdeset let je šlo mimo, a tukaj je dvajset novih. Tistih, ki so pisala Škorjančev dnevnik. »Uf, zlati časi? Veš, da

se najbolj spomnim tistega kratkega obdobja, ko je bil pri nas Čiro (Miroslav Blažević, trenerska legenda, op. p.). Redno je prihajal k meni na kavo in spomnim se, kako sta ga nekoč čakali dve novinarki ljubljanskega časopisa Antena. Ta ju je nato, v svojem železnem slogu, nagovoril in povprašal, za kakšen časopis gre. Ko sta pojasnili, da je bolj 'ženske' narave, pa je Čiro vehementno, a povsem mirno odgovoril: E, sinko moj (čeprav je nagovarjal dekle, op. p.), zaradi takšnih objav in v takšnih časopisih v Zagrebu za menoj vpijejo: 'Čiro pederu!' Tako je začel in hkrati končal pogovor. Sicer pa so k meni hodile same trenerske legende. Luka Bonačić, Miloš Šoškić, Cico Krajncar... nori časi, res, sploh se ne zavedamo. Pa Filip Mendaš. Se ga spomnita? Tudi on je bil poseben. Sicer pa moram povedati, da je največji vtis pustil vendarle Šoškić. On je kaznoval igralce za vsako figo. Finančno, seveda. Trgal jim je od plače ob prvi priložnosti. Marijan Bakula, če se ga spomnita, je nekoč med tekmo vpil proti klopi, češ da ne more več, da ga mlatijo po nogah. Nakar mu Šoškić odgovori, da razume in da bo potem še on njega udaril po žepu. Anekdote ne manjka. Dve strani bi bili premalo. Kljub temu omenja nekatere igralce. Sploh Prleka Gorana Ristića in Slovaka Mihala Dražna. A kaj, ko pogovor spet zanese na temno stran življenja Mure. »Tudi mene so te menjave vodstev in društev znale zlomiti. Sicer pa sem veliko slišal in videl. Morda je bil največji red, ko je Mura delovala v okviru Polaničevega holdinga. Žal pa župan ni bil tak, kot bi moral biti.

Včasih se je pač treba sprijazniti, da je nekdo večji car od tebe. Nataša prekine duhamoren pogovor in vpraša, ali morda to ni le nekoliko bolj moški lokal. »V 95 odstotkih. Sicer pa pridejo, so prišle sem mamice, ki so čakale otroke, ki so imeli trening. Drugače pa je moški. Preden končamo nogometno zgodbo pa se spomni edine Murine lovorike. Opiše oba zadetka, tako »kriminalista« Bojana Rousa kot »našega« Nedeljka Topića.

Končno nekdo, ki prizna, zakaj hodi na tekme

Tudi lokalna politika pride na vrsto. Sočnost izbranih in naključnih besed se potencira. »Ampak, da smo si na jasnem. Jaz sem bil na začetku izgubljen. Nič nisem vedel. Le izvolili so me. Poklič natakara ti to hitro omogoči,« doda s kančkom ironije in nadaljuje, da mu je največ pomagal donedavni podžupan Jože Casar. »Sicer pa so to taki nenačelni ljudje, take nenačelne koalicije, da ti nič ni jasno! Kaj je to za države in le kaj si o tem mislijo na sedežih stranke? Znanstvena fantastika!« V bojazi, ker se v profilu ljudi, o katerih se pogovarjamo, pretaka žlahtna kri državnega tožilca, raje ne zapišem vsega povedanega. Ga pa zato izzoveva, da pojasni svoje korenine. »Moj oče Marjan je iz Hrvatov. Tam sem obiskoval vrtec, nato pa sem z mamo Mirno prišel sem. Prekmurščino sem hitro usvojil. Sicer pa se redno vračam k njemu. No, nekaj časa se nisva videvala, potem pa redno in resno. Tudi on je gostinec, kuhar - natakara. Seveda ga zanese, da omeni še svojo družino, ki si jo je ustvaril s »sostanovalko« Klavdijo. Petnajst let sva skupaj, pred šestimi leti pa se nama je rodila še hčerka Kaja. »Spoznala sva se, ko sem še delal v Kratochwillu. Bila je gostja in takoj sem vedel, da bo moja. To napiši! Nekaj časa sva bila pri njenih v Dokležovju, nato sva šla na svoje,« še poudari in pove, da je res ponosen na svoji dekleti. Danes razmišlja o odhodu v tujino. »Naredil bom še prekvalifikacijo za kuharja. A v Sloveniji zagotovo ne bom več delal v gostinstvu. Komu? Cele dneve odstopen od družine za 570 evrov? Prosim vas. Raje delam kaj drugega. Sicer pa sem večino zadev že uredil. Morda sem budalast, a ne spet tako,« konča v značilnem tonu. Hkrati pa še prizna, da Dnevnega bara Gol ne bo mogel pozabiti. »Je pa res, da gre hčerka v šolo. Treba se bo nekoliko zresniti in končati zgodbo ter 'brsnite labdo dale'. Ob tem pa obljubi, da bo še dalje na vsaki Murini tekmi. Ne glede na to, kako slabo se ji bo godilo. Tu se očistim. Plačam vstopnino, spijem pivo in dam iz sebe vso slabo energijo. Je... mater vsem po spisku in grem miren domov.« Končno nekdo, ki to prizna.

Točilni pult pred katerim oziroma za katerim so najbolj zagrizeni ljubitelji Mure razpravljali o igralskem kadru, strategiji vodenja tekem in kluba. Njihove ideje so bile pravilom preslišane. Ko se je fante potrebovalo, so bili zlati, drugače nebodigatreba. Žalostna resnica o 12. igralcu črno-belih.